

Miscellanea Vaticano-Hibernica

Author(s): J. Hagan

Source: *Archivium Hibernicum*, Vol. 6 (1917), pp. 94-155

Published by: [Catholic Historical Society of Ireland](#)

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/25485518>

Accessed: 11/06/2014 04:18

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Catholic Historical Society of Ireland is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Archivium Hibernicum*.

<http://www.jstor.org>

MISCELLANEA VATICANO-HIBERNICA

THE present Vatican Miscellany contains two sections :

I. The first of these is in the shape of an official report on the Confederation of Kilkenny, drawn up for Innocent X by Charles Francis Invernizi, D.D., a native of Milan and Archpriest of St. James the Greater in that city. When Urban VIII, at the reiterated request of the Confederates, had decided to extend official recognition to the Confederation, as a first step in this direction he appointed a Commissary to visit Ireland, and for this purpose selected Father Scarampi of the Rome Oratory with Dr. Invernizi as assessor, both of whom set out from Rome about the end of May, 1643, and travelling as fast as possible reached Ireland in the beginning of August. Father Scarampi was not long in the country till he saw that the Confederation was likely to be driven to an inglorious peace, owing to want of funds ; and to obviate this grave calamity, as he regarded it, he despatched Dr. Invernizi to Rome to acquaint the Pope with the state of the country and the needs of the Confederation. The present report, in which it is not difficult perhaps to detect traces of the Waterford hand of the great Irish Franciscan, Luke Wadding, was the first result of the embassy ; its second result was the appointment of a Nuncio in the person of Archbishop Rinuccini who, furnished with considerable funds and supplies of a warlike nature for the Confederates, set out for Ireland in the spring of 1645, accompanied by a numerous retinue and among the rest by the energetic Archpriest of St. James. Shortly after their arrival in Paris, they became aware that the French authorities were but little disposed to facilitate their mission and were none too ready to furnish them with the necessary shipping accommodation to Ireland. To obviate this difficulty the Nuncio despatched the Archpriest to Dunkirk to purchase or procure three or four frigates which he hoped " would be of great use to protect the Irish coast, annoy the enemy, and serve other useful purposes." Few frigates, however, happened to be for sale at the time, and these at so high a price that he had to return to Paris with empty

hands. Eventually the Nuncio, braving the dangers of the deep which was then infested with enemy ships, threw himself into the historic frigate, the *San Pietro*, which he had purchased for the journey, and set sail for Ireland, leaving Dr. Invernizi behind him with orders to return to Flanders with a considerable sum of money and procure a couple of frigates with which to transport the papal supplies into Ireland. The subsequent career of the Archpriest was one of disappointment and disaster. His letters were lost or intercepted, and for months there was no news of him, much to the embarrassment of the Nuncio's already embarrassed position, as may be gathered from his correspondence at the time. At length news came in February that he was impeded by all sorts of delays, but was hopeful of being able soon to set out for Ireland with the frigates he had purchased. But he never arrived, nor is it known what exactly became of him. Writing to Rome in June, 1646, the Nuncio deplotes the embarrassing delay and "fears he must have suffered shipwreck or capture." By September he has given up all hope—"it only remains for us to lament his fate," he sorrowfully concluded. The only key to the mystery is that supplied by Mgr. Massari who says he was lost "at sea, along with his companions and the frigates. Indeed," he adds, "there were not wanting those who would have it that he was cast overboard by the Irish captains and soldiers themselves, who, it was alleged, brought the frigates to London or Holland (for sale). But what really happened is not known—all that is certain is that he never returned and that nothing more was ever heard of him."—(See *Catholic Bulletin*, February, 1916.)

II. The other section contains a batch of documents extracted from a fourteenth century volume in the Barberini Collection now in the Vatican Library. The volume is in the handwriting of that period and appears to be in part a minute-book or letter-book containing copies of many letters, memorials and documents of the Avignon period, that passed between the English crown and the Avignon Popes. Those of Irish interest are given below. The few of them that have been already printed from other sources are to be found elsewhere (in Theiner and the Papal *Regesta*, for instance), correspond closely with the latter or differ only verbally from them. The importance of some of the others, particularly the indictment of the Irish by the Lord Justice and Privy Council, and the suggestions put

forward in the King's name by the Dominican Bishop of Cork, together with the Pope's reply, needs no accentuation. But one cannot help remarking how curiously and how persistently atrocities seem to have dogged the steps of the English in their efforts to settle barbarous peoples from the beginning ; nor will it be out of place to observe that if we are no better to-day than we should be, it is not for want of persistence on the part of our rulers in opening the eyes of the Holy See to our shortcomings or to the best way of governing us, civilly and ecclesiastically. Not every people can boast of such patient and providential care—*non fecit taliter omni nationi*.

J. HAGAN.

Irish College, Rome,
January 25th, 1918.

(Vatican Library : Barb. Lat. 2242.*)

RERUM HIBERNICARUM AB INITIO POSTREMI BELLII GESTARUM ET
PRAESENTIS STATUS EPITOME AD INNOCENTIUM DECIMUM PONTIFI-
CEM OPTIMUM MAXIMUM, AUCTORE CAROLO FRANCISCO INVER-
NITIO MEDIOLANENSI, SACRAE THEOLOGIAE ET IURIS UTRISQUE
DOCTORE, ARCHIPRESBYTERO SANCTI AMBROSII MAIORIS MEDIO-
LANENSIS, 1645.

Beatissimo Patri Innocentio divina providentia papae decimo
Carolus Franciscus Invernitiu foelicitatem, et diuturnam vitam
praecatur.

Res gestas catholicorum Hyberniae superiori bello statumque
regni illius, Sanctitatis Vestrae iussu, paucis contexui. Ecce illa,
rudia et inculta quidem, sed candida, sed vera : oscinem, spero,
me habiturum avem, nimirum columbam innocentissimam, cuius
augurio, et auspiciis res tota finiatur. Expandet enim alas, et
volabit trans oceanum, atque Herculis metas gentemque illam,

* There is another, and better, copy in the Vallicellian Library, N. 24.

quam in hac tabella depictam Sanctitati Vestrae offero, dono, dico, ac voveo, suo gemitu ad catholicam fidem convertet, alarum patrocinio defendet et fovebit, et suo olivae ramo, quem rostro tenet, post bellum pacem illis restituet. Ego vero tot, tantisque beneficiis cumulatus, quorum erit apud me memoria sempiterna, nunquam gratiarum obliviscar, nunquam debiti; bene valeat Sanctitas Vestra, vivatque nestoreos annos ecclesiae. Vivat Hibernia semper foelix.

Si quis antea, Beatissime Pater, mirabatur, quid esset quod Calvinī secta, atrox et impia, tot turbas orbi concitaret, tot calamitates, et aerumnas variis regnis inferret, tot strages et exitia multis populis importaret, tot pericula, conspirationes, et defectiones legitimis principibus moliretur, ex hoc tempore miretur potius, et gaudeat aeternum numen, sua ineffabili providentia, ex tam perniciose lue in omnibus fere septentrionis partibus grassante, Hyberniae salutem meditari. Dum enim in Anglia parlamentariorum rabies, et furor in regem, cuiusque regiam saeviret superioribus armis, Thomas Straffordius Hyberniae prorex, viris duobus, quos vocant iustitarios, ad status regimen sibi substitutis, traiecit in Angliam, ubi paulo post multorum criminum accusatus et perduellionis, ac Majestatis etiam reus actus, rege ipso invito, et frustra eum liberare conante, ut meritas tyrannidis, et saevitiae in Hybernos poenas daret, caput suum amisit. Coactus enim fuit rex, parlamento pertinaciter id flagitante, capitis eum damnare, seu sententiam damnationis subsignare quamquam illum et amaret plurimum et principem ipsum Walliae, regni successorem, plenīs comitiis ad rogandum pro ipsius salute supplicem ad illos antea misset. Hinc illorum audacia, et vulgi favor in ipsos, crevit in immensum; inde regia auctoritas et existimatio sensim diminuta est. Quam insignem insolescendi occasionem nacti Calvinistae in Hibernia mordicus arripuerunt, et ut parlamentariis, quorum fortunas eximie laudabant, gratificarentur, acrius quam unquam antea catholicos odisse, infensius persequi, crudelius exagitare coeperunt donec coniunctis utrinque studiis ac viribus in Anglia, frequentissimo senatu, rege nihil contra audente, statutum est, omnes ex Hibernia catholicos eliminandos, et radicitus extirpandos sine ulla spe veniae, vel salutis. Hoc postquam ad illorum aures pervenit, perterrefacti rem attentius examinarunt, et ut discrimen tam ingens vel eccitarent vel certe laudabiliter et gloriose subirent, et in ipso occumberent, perditam ipsorum audaciam, et gravidos scelerum conatus praevenire singuli, vel certe si iuncti paucissimi tanti, et tam praeclari facinoris conscii in corde suo decreverunt. Ex quo quidam decreto emicuit, primo parva insignis

scintilla in Ultonia, quae cum illi folles accessissent Foelimaheus Onellus, Maguirius, et Mac Mahonius, latissime diffusa, intra paucos dies totum ferme regnum occupavit. Hi adhibitis huic consilio sociis quibusdam, rem plane arduam, ne dicam impossibilem, eo tempore sunt aggressi. Regnum enim illud amplissimum, plurimis arcibus, et iis quidem licet antiquioris structurae, non tamen spernendis munitum, ab haereticis praesidiariis ubique custoditum, omni cum bellico apparatu, et commeatu, tum cuiuslibet generis armis refertissimum, et hostili etiam classe circumseptum, ipsi tum nudi et inermes, nullis fere viribus propriis, nullis externis auxiliis adiuti, nec sat certi de aliorum catholicorum animis erga susceptum negotium, fustibus tantum et saxis armati, regnum inquam illud ab haereseos servitute liberare, catholicam fidem in libertatem vindicare, divinum cultum penitus iam lapsum et extinctum reparare, et excitare cogitarunt. Ut autem id, quo maxime indigebant, confestim sibi pararent: arma nimirum, munitiones, et tormenta: constituerunt arcem Dublinensem, in qua regius armorum apparatus servabatur, intercipere; sed pro dolore, unius ex consociis perfidia, dum Maguirius, et MacMahonius diem facinori destinatum expectant, re ad Iustitios delata, ipsi die consilii executionem praecedente comprehensi, Londinum ad parlamentarios missi sunt, ubi vinculis et carceribus traditi; cum diu misere vixerunt, donec fuga elapsi, et iterum infeliciter capti, ac ad carceres Londinum revocati, capitis sententia damnati fuere: MacMahonius diebus praeteritis ultimo supplicio affectus est; Maguirium, autem uti totius consilii participem, et eadem mente praeditum permanet eventus. Alii vero nobiles sociorum casum ignorantes plurima castra, expulsis inde haereticis, sibi subiecerunt, et ubi sese hostes sponte sua dediderunt, ne guttam quidem innocentis sanguinis fuderunt. Ex quo quidem tenui principio Deo catholicorum caeptis annuente, res illorum sensim coeperunt incrementum, et arma cum antea nulla suppeterent hostibus adempta, nostras cohortes et turmas armarunt. Quod sane belli genus initio tumultuarium fuit; nullum enim in republica regimen, nullus in re militari ordo, vel disciplina, nullus pugnandi modus, nullus militum consensus, praeter quam in hoc quod catholici haereticos omnes, haeretici universos catholicos infesti petebant. Principium tam infirmum adeo corroboravit catholicorum fervor, et impetus, ut cum vix gladios quosdam haberent, nullam bombardam, vel sclopetum, nullum tormentum, sive maius, sive minus, ne unciam quidem pulveris sulfurei, saxis nihilominus, et fustibus trepidos haereticos egerunt, iisque milite et omnis generis armis affluentibus, tantum terroris incuserunt ut passim palantes et dispersi trucidarentur

in campis, domos relinquerent, tutiora quaererent loca, et licet duplo triplove plures, vix tamen stare contra catholicos auderent. Usque adeo rebus nostris favit Deus initio, cum pleni fide, et zelo erga catholicam religionem, nec viribus nostris, nec amicorum auxiliis fidebamus. Pristino autem calore illo defervescente in Hybernis, vires et animos resumpserunt haeretici, et in varias cohortes, et agmina distributi, cum se ad tutiora loca contulissent, nostros ludificare coeperunt. Inde paulo post eorum viribus auctis, ordines instruxerunt, aciem eduxerunt, et signis collatis, catholicis non solum resistere sed eos et aggredi, et taedere, et imminuere potuerunt, et terga quandoque turpiter vertere ipsos coegerunt. Quos postmodum inermes et inopinos, saepe numero sunt adorti; igne ferroque vastantes omnia et nullo crudelitatis omisso genere, aperte illis demonstrarunt, nunquam Victori procrastinandum, vel cessandum, dum succedit, et calva post haec blanditur occasio, sed in ipsomet victoriae cursu, magis, magisque semper urgendum, et insistendum. Haec tam repentina rerum mutatio, et effranatus haeticorum furor non parum catholicis profuit. Cum enim plerique nobilium diu ancipites haessissent, neque se nostris, nec eorum partibus applicare voluissent, ob eventus et finium incertitudinem, eam hostium saevitiam, fraudem, et infidem amicitiam tandem essent conspicati, gravissimis lacerati iniuriis, contumeliis, opprobriis, et amissione rerum omnium irritati, statuerunt nullam prorsus fidem iis posse haberi, qui Deo et catholicae religioni nuncium imprudenter remississent. Quinque mensibus ergo plus, minus elapsis, cum viderent regni praesules catholicam fidem in discrimen adduci, si tam nobilis occasio sperneretur, vel in pristinum posse erigi et stabiliri, si tempestive praesto illi essent, anno 1642 aprili mense, Kilkenniam convenerunt, et instituta veluti synodo, ex omnium fere votis, et sententiis declararunt bellum pro catholicae religionis defensione susceptum, ac incohatum esse iustissimum, et legibus cum ecclesiae tum interioris conscientiae consentaneum. Quamobrem foedere inter catholicos inito, formam quandam iurisiurandi construxerunt, quam ii omnes servare deberent, qui pro regis praerogativis, pro catholica religione, eiusque per totum regnum libero exercitio, et pro iusta patriae libertate, darent nomina. Quod sacramentum eo tempore exhibuerunt iis omnibus qui communitati, et societati confoederatorum catholicorum adscribi voluerunt, idemque servatum postea, et deinceps servabitur ab illis, quibus catholicorum partes, et fortunam sequi, vel placuit, vel placebit. Neque hoc sufficere visum fuit, sed cum nulla extaret adhuc reipublicae bene constitutae, seu boni regiminis forma, illam ut inchoarent, indixerunt

generalia totius regni comitia in sequentem Maium Kilkenniae, ut prius habenda. Quam civitatem, et propter situs opportunitatem, et coeterarum rerum omnium affluentiam, agrorum et aeris amoenitatem et salubritatem, planities, et colles ambulationibus aptissimos, ecclesiarum et ordinum religiosorum maiestatem, ac splendorem, fontium, ac Surii praecipue fluminis moenia et suburbia alluentis puritatem et commoditatem, venationum et omnis generis aucupii frequentiam ac copiam, cum sit praesertim in totius fere regni, seu catholicorum ditionis meditullio, perpetuam stationis suae sedem elegerunt. Quo cum rei novitas, ac magnitudo, et catholicae religionis amor innumeros pertraxissent, divina ope per publicas et privatas preces, ac sacramentorum receptionem, rite implorata, uti catholicos bonos decebat, et sacro impetrandam Sancti Spiritus assistentiam et illustrationem solemniter coelebrato, quibus omnes summa cum devotione interfuerunt, magnam comitiorum aulam tandem sunt ingressi. Ubi statim ac sederunt spectantes hominum frequentiam, expedire iudicarunt aliquod reipublicae caput constituere, penes quod arbitrium esset cuncta regendi temporibus tam pacis quam belli. Atque cum universum fere regnum, tam propter sumptus et expensas, quam propter sententiarum varietatem ac confusionem, toto anno simul esse non possent, communibus suffragiis summum magistratum crearunt, supremum consilium appellatum. Hoc itaque primum constitit certo quodam praelatorum et nobilium numero, succedenti tempore quatuor archiepiscopis illorum coetui adiunctis, ad numerum viginti quatuor honorifice crevit, praesidem habetque magistratus iste multis praesidiariis stipatum honoris causa; nam praeter innanem lictorum speciem, et comitatus pompam, primunque sedendi ac sententiae dicendae locum, quem occupat, nihil supra, vel in coeteros potestatis exercet, et auctoritatis; unus ipsorum supremo consilio a secretis est, qui multos praeterea substitutos, et coadiutores sibi subiectos habet, quorum opera in negotiis peragendis, literisque scribendis, utitur; penes istos universum reipublicae regimen, et summa potestas est, iustitiae administratio, belli pacisque arbitrium. Hi suo iure administrant omnia, donec comitia totius regni convocent, quae simul ac convenerint, et sedere coeperint prima sessionis die et hora illorum auctoritas extincta iacet, nisi vel confirmentur denuo, vel mutantur, iuxta generalis conventus voluntatem et decreta. Ab hoc supremo consilio, minora in singulis provinciis, et comitatibus constituta dependent, quae licet suo Marte multa decernant, in gravioribus tamen regni negotiis, supremi, cui cuncta referent, consilii, decisiones expectant. In prioribus itaque comitiis generalibus, nobiles illud attentius inspexerunt, unde videlicet necessaria bello

stipendia, apparatus, provisiones, expensas, et reliqua possent haurire, et ne perturbate et confuse administrarentur omnia, ut initio, in singulis quatuor regni provinciis (Mediam Lageniae copulando) veteranos quosdam milites belli artibus domi forisque conspicuos, quorum ductu, et supremi consilii auspiciis bellum deinceps geratur, duces elegerunt. Ergo in Ultonia rei militari praefectus est Eugenius Onellus, magni illius comitis Tironii, ut aiunt, nepos ; in Connacia, Ioannes Burgus ; in Momonia, Riccardus Barry ; in Lagenia Thomas Prestonius, omnes bellica multorum annorum experientia, in transmarinis regionibus sub variis principibus clari. Onelli et Prestonii iter in Hyberniam e Belgio, ubi sub catholico rege merebant, sollicitavit Summus Pontifex Urbanus octavus, missis in Galliam et Belgium quadraginta millibus aureorum opportunissimo tempore, quo scilicet summa erat armorum, pulveris tormentarii, et veteranorum militum inopia in Hybernia, et Scoti in Ultonia, eiectis inde catholicis, fugatis, et oppressis, sine ulla oppositione longe lateque dominabantur. Quos tamen singularis Eugenii prudentia et vigilantia, licet viribus impar, non intra fines solum exhibuit, sed et multis praeterea cladibus afflixit. Hac ratione dum res catholicorum vires paulatim acquirerent et vario utrinque Marte pugnaretur, sicuti nostri tres comitatus integros in Momonia illa aestate ab haereticorum iugo subtraxerunt, ita loca quaedam occuparunt haeretici, et magnis pecuniarum, militum, armorumque acceptis subsidiis ex Anglia, Scotia, et Holandia, deiectos iam pridem animos erexerunt in spem vindictae, cum praesertim navibus catholici carerent, haeretici pyratice classe maria nostra ita infestarent, ut nullus commercii locus mercatoribus Hybernibus cum Gallis et Belgis iam superesset. Quam difficultatem sane arduam, et ut ita dicam, ferream, superavit, et emollivit, partim ingens alacritas et ardor, lucri contemptus, et in Deum, ac patriam caritas illorum qui sua tam periculoso tempore, infido et infesto mari crediderunt ; partim supremi liberalitas consilii et industria, quod naves nonnullas, quas vocant fregattas Dunkerkis emptas egregie munivit, et in Hyberniam adductas pro catholicorum salute vela pandere, et excubias agere iussit in oceano. Et dum catholici pro Hyberniae salute vigilant, haeretici pro vindicta de eadem sumenda non dormiunt ; literis enim ad parlamentum in Angliam et Scotiam datis, subsidia pecuniarum, armorum, et militum enixe ab illis efflagitarunt, quae abunde satis illis concessa, Holandos postea omni divitiarum genere affluentes ad idem faciendum incitarunt. Et quod nostris non minus incommodi ac molestiae attulit, Angli bellicas naves Hyberniam circumsedere iusserunt, ne mercatores et incolae his difficultatibus obsessi, a Galliae et Belgii portibus et emporiis necessarias merces,

bellicum apparatus, arma, pulverem, milites et reliqua quibus ipsi indigerent, ad nostros possent avehere. Sub idem tempus Londini a Parlamentariis promulgatum fuit edictum, quo omnium Hybernorum Catholicorum bona fisco sunt addicta et licitantibus sub hasta venundata, et ne sceleri materies furtivae et illicitae designationi emptores deessent, cum non suppeteret argentum, imaginaria quaedam divisio terrarum, ac venditio facta est, qua manus hostiliter conserere cum catholicis volentibus, portiones terrarum, latifundia, et omnis generis possessiones iuxta gradum, et conditionem personarum sunt assignatae. Qua quidem ratione et tyrannico invento magna vis pecuniarum armorum, et militum collecta et in Hyberniam contra confoederatos catholicos missa est. Verum enimvero Deus omnipotens, qui nullum unquam crimen impunitum reliquit, ipsorum sanguinolenta desideria, et iniustas cupiditates celeri vindicta compescit. Etenim sequenti anno, quod miraculo adscribi potest, in iis ipsis agris, quos sanguinis sui pretio emerant, plerique illorum sanguinem fuderunt, et quod maius est, nonnulli in iisdemmet praediis, in quibus hilarem vitam ducere constituerant, hostili gladio caesi miserandum in modum sunt tumultati. Novembri dein mense cum adhuc respublica fluctuaret, iterum generalia regni comitia sunt congregata, in quibus multa correcta, nonnullae leges latae, excogitatus modus pecunias et bello necessaria colligendi, ne hosti perniciem Hyberniae molienti ignominiose terga vertere, et succumbere nostri cogerentur. Licet autem tunc temporis Hyberniae diuturna et non ferenda haereticorum tyrannide, vexationibus, et avaritia penitus exhausta, pecunias non ultra suppeditare valeret, nihil tamen confoederatis catholicis magis nocuit quam quorundam catholicorum neutralitas et a nostris dissensio, qui despecto catholicae religionis incremento, terrenis tantum commodis et honoribus inhiantes, Deum, patriam, et semetipsos prodiderunt, et specie integritatis ac fidei erga regem delusi, regem ipsum non mediocriter laeserunt atque in discrimen ammissionis totius Angliae adduxerunt; cui quidem hominum generi perditio et execrando non defuerunt ecclesiastici quidam suis sententiis eorum pessima gesta comprobantes: viri, ut in genere loquar, ambitiosi, pleni rixarum, dissensionum foecundi, cupidi conspiracyum, quos episcopi, primum blanditiis, et praecibus, lenibus suasionibus, admonitionibus severis, et saluberrimis consiliis frustra ad bonam frugem reducere conati, demum sordescentes in scelere, et in suis sepultos iniquitatibus diris devoverunt, et a communione fidelium segregarunt. Anno 1643 vere adventante, Ormonius rerum apud Anglos moderator et arbiter castra movit Dublinio, animo Rossiam occupandi, vel expugnandi, ut hoc pacto catholicis in his regni parti-

bus commorantibus, terrae, marisque commercium intercluderet. Verum solerti et accurata supremi consilii vigilantia effectum est, ut primo illo obsidionis infaustae die, spectantibus, et invitis hostibus, atque id incassum impedire intentibus, ingressi urbem fuerint mille quingenti milites catholici, quos universa exercitus vis intra triduum, vel quadridium insequuta, coegit Ormonium, re infecta, cum suis Dublinium reverti. Post cuius reditum ad urbem, rex per nobilem quendam hybernum tandem responsum dedit, annum et amplius latum, cuidam epistolae a nobilibus regni catholicis initio turbarum ad ipsum exaratae, qua demonstrabant bellum a se susceptum geri contra parlamentarios immanes, et teterrimos regis inimicos, et ipsius in Hybernia perfidos ac crudeles ministros, quorum insatiabilem avaritiam, et inauditam tyrannidem, quamquam diutius ferre non possent, nihil tamen fidei aut obedientiae erga suum verum dominum, hoc pacto detrahi, pro cuius defensione parati potius essent omnes mori, quam debitae fidei famam, et anteactae lucem observantiae, ne tantillum quidem obscurare. Quae monita plena veritatis et amoris, cum diu sprevisset rex, rebus suis in Anglia et Hybernia ætiam ruinam minitantibus, inimicorum fraude cognita sero ipsum poenituit incredulitatis; quem errorem ut quomodo posset protinus emendare, consilium ex necessitate capiens, e re sua putavit esse internam cordis amaritiem prudenter tegere, et flexibiles, licet tunc aversos, catholicorum animos, sibi iterum conciliare. Idcirco, vicecomitem Taffaeum catholicum hybernum, qui sub regiis signis stipendia merebat in Anglia, cum plena facultate misit ad Ormonium ut cum nostris, vel de pace tractaret, vel saltem de armorum cessatione tandiu duratura, quamdiu de pace esset agendum. Hinc inter Ormonium et supremum confoederatorum catholicorum consilium primo coepit agi, hinc suam duxit originem tractatus ille cessationis, neque tamen illico cessatum ab armis. Cum haec agerentur et varii tractatus executionem belli non impedirent, episcopi ne suo prorsus muneri deessent publicas supplicationes et preces decernebant et peragebant, ecclesias et altaria sarciebant et consecrabant, quibus omnibus pius, et catholicus populus et frequens intererat, et mirifice laetabatur. Regulares vero, praecipue quos mendicantes vocant, dirutas passim et vetustate collapsas ecclesias et monasteria reficiebant, divinum cultum nitide, cum splendidius non possent, restituebant; omnia denique ad pristinum statum satagebant. Cum vero in ecclesiastico habitu ac tonsura interdum cernerentur, stupebat attonitum vulgus ad aspectum insuetum, tanquam ad spectrum, et rem admirationis ac novitatis plenissimam, taciteque quod antea frequentibus lacrimis ac gemitibus exoptarerat publicam videlicet

ecclesiae formam, et veri Dei cultum venerabatur : Dum haec gererentur, Kilkenniae convocata sunt generalia comitia circa medium Iunium anni 1643 ni fallor, ad eum pessimum finem ut quemadmodum agi cum Ormonio de armorum cessatione oppoteret, quibusque legibus, pactis, et conditionibus, si forte conveniret inter ipsos, eam concludi expediret, deliberarent. Neque dubium illud erat, quin pro cessatione suffragiorum maxima pars esset futura. Etenim catholici quamplures suis preaediis, domibus et bonis deturbati, coeteri vero omnes confoederati solutionibus assiduis attriti, quotidianis exactionibus enervati, insuetum belli onus longius sustinere non poterant, ideoque libenter, et pronis animis cessationis tractatum et conclusionem, si fieri posset, amplectabantur. Qui vero rem totam altius considerantes, eam uti par erat, penetrarunt, consuluerunt ut armorum cessatio cum regiis fieret aequis tamen conditionibus, rationibus infra suo loco fusius explicandis. Rebus ergo sic constitutis frequentissimo senatu renuntiati sunt commissarii, viri nostrarum partium facile principes, et usu rerum doctissimi, qui stato tempore ad designatum locum, ut cum Ormonio agerent proficiscerentur. Cum haec itaque sic haberent, et confoederati Hyberniae catholici strenuissimi catholicae fidei propugnatores saepius antea preces suos sanctissimo Patri foelicis recordationis Urbano octavo supplices obtulissent, ab octodecim tandem mensibus impetrarunt ut illuc ad ipsos mittere dignaretur Reverendum admodum Patrem Petrum Franciscum Scarampum congregationis oratorii sacerdotem, virum sane pium ac virtutibus praecellentem cui ego nescio qua mea bona fortuna tineris comes, laborum socius adiunctus fui. Discessimus nos Roma post festum sancti Philippi Nerii diem, nullo temporis interiacente spatio, anno 1643, et in Hyberniam sub initium Augusti proxime subsequuti, pervenimus, ut gloriosissimis illorum conatibus et fidei catholicae, illiusque libero exercitio instaurando nostram operam naveremus.

* * *

Praemissis ergo sacri istius belli causis et primordiis, quibus ego non interfui, et iureiurando pro Catholicae religione illiusque per totum regnum libero exercitio, itemque pro rege et patria, ut patet ex forma sacramenti, cui tota rei moles, et causae iustitia nititur, coetera prout vidi, brevissime referam : Paulo ante nostrum accessum generalia ab ipsis comitia Kilkenniae, ut dicebam, habita fuerant, in quibus praeter coetera sapienter de omnibus totius regni negotiis constituta, prout moris est, apud ipsos, illud etiam decretum fuerat, ut tractatum cessationis armorum seu induciarum, ut Latine loquar,

cum rege eiusque subditis amplectarentur, ad idque commissarii electi, qui virtute commissionis a supremo consilio traditae cum Marchione Ormoniae, tum locum tenente generali regii exercitus eiusque sociis agerent. Convenerunt itaque ex utraque parte Siginstonium, quod est in comitatu Kildariae, et post multas contentiones 15 die septembris concluserunt armorum cessationem in annum duraturam, iis conditionibus, quae legentibus innotescunt ex exempl. articulorum Latine reddito, et Romam transmissis anno superiori. Interea temporis dum ipsi tractarent non defuit officio suo pater Scarampus, sed scripto rationes omnes et illas quidem validas, ac firmas colligens, quae illos ab hac cessationis conclusione dimovere possent, misit ad ipsos, rogavitque summopere, ut ab eo incoepto tam periculoso tempestive desisterent, sed quid facerent miseri perpauci contra plurimos, videlicet contra parlamentarios Scotos et regios, pene inermes contra bene armatos, pecunia quae tamen nervus belli est, et auxilii non solum, sed spe etiam auxiliorum tunc temporis destituti, cum interim hostes, et pecuniis et milite, armis, et omnis generis commeatu abundarent, valida subsidia reciperent a parlamentariis Angliae, a Scotis, et a Calvinistis Galliae, quos vocant Hughenotas, et ab Holandis, ut ex interceptis postea literis cognovimus.

In magnū sane dedecus et ignominiam principum omnium catholicorum: illi enim, ut suos adiuvent, ut sectas illas pessimas promoveant, non parcant sumptibus, thesauros profundunt; isti ut veram fidem Christi tueantur et propagent, absit verbo invidia, non expergiscantur aurum, et argentum adorabuntur! Praeterea a rege pro cuius praerogativis iurarunt toties interpellati noluerunt tam aperte Deum, regem ipsum, et orbem universum contra se provocare, tanquam periuri et proditores; quinimo summam quandam pecuniarum sponte sua regi obtulerunt, licet inopes et bello iam devastati, cum ut regi subsidia semper efflagitanti, et reliquis principibus illa ratione satisfacerent, tum etiam, ut ipsum summopere indignum, et parlamento ac Scotis tunc longe infirmiore aliquo modo foverent, ipsique equalem viribus, vel saltem ad resistendum aptum redderent, ut et hoc modo diutius inter se possent dissidere, et rex ab ineunda cum ipsis pace magis, magisque semper alienaretur. In hoc enim potissimum nostra salus continetur, ut ipsi semper, et viribus fere aequales, et inter se discordes sint, donec nos coeptum negotium absolvamus. Ex qua etiam armorum cessatione haec commoda pro nostris sunt subsequuta, ut cum antea cuncta essent confusa ac perturbata, nec hostes, nec amici dignoscerentur; postea coeperint omnia suo loco esse. Multi qui falso regii putabantur ad

parlamentum, et Scotos imprudenter defecerunt, multi etiamque hostium loco a nostris habebantur, hoc medio tempore seu hac opportunitate data ad nostras partes transiverunt. Finis autem praecipuus illorum fuerat, durante hac cessatione, se melius ad futurum bellum praeparare cum viribus domesticis, tum procuratis externis auxiliis. Neque visum fuit expediens, et causae consonum in articulis verbum ullum de religione facere : primo quia hoc nihil erat, praeter inducias unico tantum anno duraturas, ideoque nihil firmitatis vel stabilitatis habens ; secundo quia silentio ab utraque parte facto nos possessionem omnium, quae iuraveramus, et armis iam adepti fueramus, hoc pacto retinebamus.

Pater vero Scarampus cum videret nihil iam bello per annum consequi eos posse, ne tempus frustra consumeret, totum se ecclesiasticis ruinis reparandis, cultuique divino reintegrando applicuit consilia, de republica bene administranda supremo consilio quotidie sugessit, et, quod et ipsum sedulo faciebat, admonuitque semper illos dominos, ut commeatum, arma, munitiones, pecunias, et omnem bellicum apparatus congregarent, delectum haberent, ac mitterent pro subsidiis impetrandis, seque prorsus ita comparerent, et ad catholicos principes scriberent, ut anno cessationis elapso hostium suorum victores possent evadere.

Quatuor inde mensibus excursis generalia iterum habita sunt comitia Waterfordiae, in quibus multa saluberrime sunt ordinata : expeditio in Ultoniam contra Scotos decreta, sub ductu, et auspiciis comitis Castellhavensis, et Eugenii Onelli militis eximii, electi commissarii qui in Angliam ad regem eo fine contenderent, ut si cuncta quae armis querebant legatione possent impetrare pacem inirent aequissimis utrinque conditionibus. Eodem ferme tempore, quo nostri profecti sunt in Angliam adversae partis commissarii ut sese nostrorum petitionibus apponerent, ut ex malignis ipsorum articulis, quorum exemplum datur, manifeste apparet. Robertus Barry, Vicarius Apostolicus Rossiensis, vir bonus et prudens, ut nostros in negotio et punctis catholicae religionis dirigeret, ab Hybernia praelatorum synodo ad id habita, una est in Angliam delegatus. Diu frustra, ibi, ab utraque parte laboratum est, et re infecta nostri tandem redierunt, hoc solum in aula lucrati, qui regis ipsiusque consilii mentem et animum ac profundius sunt rimati ; non infirmum pro ipsis commodum, et emolumentum, si rerum quas non credebunt, et manibus ibi palparunt, usum postea suo tempore fecerint. Expeditio Ultonica, etsi non parum profuit rebus nostris, plus tamen sine dubio profuissent, si pecunias ad sustentandum diutius exercitum habuissent, quibus absumptis,

post aliquot castrorum expugnationem, et quarundam terrarum occupationem coacti sunt hyeme iam adventante exercitum in Hyberna reducere, donec stipendia, partim ex contributionibus incolarum, partim ex subsidiis quae ab omnibus catholicis principibus, sed praesertim ab Apostolica Sede sperant, colligant, quibus illum suppleant defectum. Ad hunc enim effectum, ante me Romam miserunt perillustrem et admodum Reverendum Patrem Edmundum Duirium Sacrae Theologiae doctorem, virum probum, et doctum, qui necessitates et indigentiam catholicissimae insulae sanctissimo omnium Patri, regi christianissimo, coeterisque Italiae catholicis principibus, et rebuspublicis representaret, ipsisque testaretur omnes illos paratos esse mori potius quam a pristina illa et sanctissima vindicandae catholicae religionis sententia, ne latum quidem unguem deflectere nisi prius charitate et sanctissimi Domini Nostri protectione, et speratis auxiliis penitus destituerentur. Scripserunt illi tunc in Hispanias, Galliam, et in Belgium, ad agentes et procuratores suos, ut extrema quaeque tentarent, omnem moverent lapidem, protestarenturque coram Deo et hominibus se nunquam ab inceptis desi tuos dummodo ab iis mediocres tamen pecuniae, et armorum suppetias reportarent.

Interim totus ille cessationis annus effluit dum sperant incassum (hoc cum lachrymis dico) et expectant subsidia, quo fere consumpto, generalia comitia tertia ab excessu nostro vice convocantur in quibus cum Ormonius Dublinii prorox sibi metueret ne bello iterum imparatus a Catholicis peteretur (in Angliam enim transmitterat toto cessationis anno et milites et omnia, quae poterat regi subsidia, ideoque improvisam, repentinam, et incommodam aggressionem formidabat) regiam ad id antea paratam commissionem misit ad ipsos congregatos, qua id continebatur, ut cum confoederatis Hyberniae catholicis ulterius de pace ageret, resque componeret arbitrio suo, salva tamen regis existimatione et absque praeiudicio suorum protestantium subditorum, quibus auditis et visis, ego semper publice inclamavi, nullam unquam veram pacem futuram, sed ab ipsis solum queri temporis consumptionem, meliorem conditionem et statum, fraudi locum et opportunitatem; me optime nosse Ormonii technas et dolos, consilia, et sycophantias; caverent sedulo, quoniam si temporis successu vires nostris maiores ille esset adeptus, et occasionem nactus opportunam, ipsi omnes ad unum forent opprimendi, et iugulandi: praeponerent sibi ante oculos exempla maiorum suorum quibus ne publica quidem fides post pacem initam et iurerando firmatam servata esset. Quibus tamen non obstantibus electi fuerunt commissarii qui una cum agentibus ex Anglia reversis, Dublinium irent ad tractandum

de pace cum Ormonio, prorogata armorum cessatione ad menses circiter tres, ut tuto iure et regredi, agere, et cum hoste colloqui possent. Hic Pater Scarampus metuens ne pax concluderetur, statuit me Romam mittere ad informandam Sanctitatem Vestram de statu rerum Hybernicarum et auxilia sollicitanda, quibus supremo confoederatorum consilio communicatis summopere letati sunt illustrissimi et reverendissimi Domini consilarii et gratiis ipsi immortalibus redditis, mihi litteras dederunt ad Summum Pontificem et eminentissimos cardinales, promiseruntque se nullam unquam pacem vel concordiam cum hostibus inituros, si mediocriter tamen adiuventur, seque procul dubio expectaturos donec certi essent de suppetitiis vel negatis vel concessis: non leve sane ipsorum constantiae argumentum. In hiis comitiis renovatum fuit sacramentum foederis, et susceptionis armorum, quod attinet ad omnia, decretumque unanimiter est illud nullam admittere mentalem reservationem vel aequivocationem: quod spectat ad punctum religionis, eiusque liberi exercitii de quo quaestio inter quosdam orta fuerat, quod sane impossibilem reddit omnem veram ac firmam pacis conclusionem. Hic se se mirifice patefecit constantia, et fervor catholicarum civitatum erga catholicam religionem. Nam cum viderent illi quorundam animos in re tam gravi nutare protestationibus illico formatis, et praeceptorum omnium nobilibus ita manu subscriptis, quibus illos sui officii admonebant, et hortabantur, ne quidquam contra commune iusiurandum aggredierentur, aliter se se ipsorum hostes futuros, et pro catholicae rei defensione pugnantes in ipsis ecclesiarum foribus morituros, illas ad conventum generalem ferendas curarunt, ut si opus esset publice legerentur. Exempla attuli protestationis Waterfordiae, quae quoties requiretur, ostendi poterit. Et ne quid intentatum pro sua et religionis catholicae salute relinquerent, et gravissima rebus omnibus vectigalia denuo imposuerunt, cum revera non sufficerent, et possessores omnes terrarum vel annuorum reddituum quartam reddituum partem in perpetuum solvere iusserunt. Pater Scarampus ne alicuius omissionis culpa incurreret scripsit contra prorogationem cessationis, et suis bonis rationibus obtinuit, cum multis adhuc cuperent annuam, vel sex mensium saltem, cessationem, fieri ne ultra tres menses protraheretur, ut si postmodum auxilia essent impetrata, non essemus ipsis publica fide obstricti, sed bello ipsos aggredi cum e re nostra viderentur, illico liceret.

Sub idem tempus quo me ad iter comparabam, et commissarii recta tendebant Dublinum ad tractatum pacis capessendum Baro Inciquin qui Corcagiam gubernabat, et vicecomes Brochel qui Yochelliam et Kinsaliam regebat—Tuomonius qui Dunkanniam moderaba-

tur, sese pro parlamento Angliae declararunt, et iusiurandun, quod vocant Covenant, susceperunt. Hoc autem et si alii aliter sentiunt, per comnodum catholicis accidisse puto, primo quia hac ratione regiae vires nobis semper infidae, licet nos illis faveamus, in Hybernia minuuntur, hac divisione facta ; secundo quia, cum ii sint sibi invicem acerrimi hostes, dum inter se discrepant, et digladiantur, nobis forse opportunitatem et ansam dabunt res nostras promovendi ; tertio quia cum plures ex nostris non libenter cum regiis pugnent, nunc iustum titulum gratificandi regi mordicus arripient, sicque regios hostes unanimiter invadendo fines nostros et vires augebunt, quod sane brevi, ut spero, demonstrabit expugnatio Dunkananiae cui in meo discessu obsidio parabatur ; cum tamen ad hoc antea nullis rationibus adduci unquam potuerint, licet sit totius regni arx fortissima, et ut ita loquar, clavis, de quo quidem castro Elisabetha, cum bellum gereret cum comite Tyronico, audiretque a suis aulicis clades multas, et ammissiones locorum, dixisse fertur ; cuius est Dunkanniae ? Vestrae Majestatis, responderunt illi. Bene ergo, inquit ipsa, nihil nobis ab isto metuendum : totam enim Hiberniam inde nobis iterum subiiciemus. Et haec omnia obiter. Cum itaque in portu Waterfordiensi per duos fere menses ab arce ista per tribus parlamentariis navibus invitatus detinetur, literas a Patre Scarampo accepi, quibus mihi significabat commissarios nostros nulla pace conclusa Dublinio Kilkenniam rediisse, acturos tamen de eadem post aliquod temporis intervallum. Et haec est compendiaria relationum superioribus annis ab initio belli usque ad meum discessum gestarum, ut ipsemet vidi, et audivi ; brevis illa quidam, et incontinua, et quoniam temporis angustiae nihil amplius a me fieri permiserunt, fusior et elegantior, aliquando futura, cum plus otii nactus ero.

Nunc ad totius regni statum tam politicum, quam ecclesiasticum describendum progrediamur, ex quo argumentum virium utriusque partis sibi quisque sumere poterit, sed pauca prius de politico a quo dependet ecclesiasticus in Hybernia, nonnulla extremo loco dicturi de utriusque regiminis modo, forma et qualitatibus.

* * *

Hybernia nuperrime dividi coepit in quatuor provincias, Ultoniam videlicet, Momoniam, Conaciam, et Lageniam, Mediam Lageniae iungendo. Etenim antiquitus dividebatur in quinque, cum Media nimirum, quae ita sita est, ut ex concursu quatuor provinciarum constet portione quadam a singulis disiuncta ad congruam regiae mensae sustentationem, a coeteris est segregata, ideoque dicta Media, quia in illarum medio iacet, angustior illa quidem, sed cultior

et fertilior. Ultonia ad septentrionem iacet, habetque comitatus Fermanachi, Cavaniae, Tirconelli, Monahaniae, Louthi, Armacaniae, Colranii, Antrimi, Clanbrasillae, Duni, et Tironii. Difficillimum autem est de hac provincia quidquam certi tradere vel affirmare nisi maiorem castrorum partem fuisse a Scotis occupatam et suis praediis munitam, ea potissimum de causa, quod duplo, triplove maiores copias in suis huc usque castris habuerint. Quicumque autem potior et fortior ibi fuerit in armis toti ferme provinciae procul dubio imperabit: e quo fit ut catholici interdum armis potiores longe lateque dominantur in campis, nonnunquam Scoti, prout copiis alterorum superare contingerit. Tractus tamen ille terrarum coeteris finitimus provinciis, ut plurimum, a catholicis possidetur, utpote comitatus Cavaniae, Monahaniae, Fermanachii, et Armacaniae, interque coetera, novum castrum, seu Charlemontium, arx fortissima; reliquum Ultoniae provinciae Scotorum irruptionibus et depopulationi pervium est;

Momonía sita est ad meridiem divisaque in comitatus Kyerii, Clariae, Tiperariae, Crocis, Limerici, Corcagiae, et Waterfordiae. Confoederati catholici sibi iam subdiderunt comitatus integros Tiperariae, Kyerii, Crucis, Limerici, et Clariae, unica tamen arce eaque levis momenti excepta, Bonratti appellata, quam ex eorum conniventia retinet comes Tuamónius haereticus, qui se regium profitetur, ex nobili genere Obrienorum, natione Hybernus; sibi insuper subiecerunt comitatum Waterfordiensem peramplum, duobui tamen castris Reapacoynio et Lismorio subductis; comitatus Corscagiae, civitates et oppida praecipua, atque maritima loca, ut Yochilla- et Kynzallia, hostium parlamentariorum partibus sese adiunxerunt, Territorii autem seu regionis maior pars a catholicis etiam nunc detinetur. Lagenia ad orientem extenditur habetque comitatus Wexfordiae, Kilkenniae, Caterlaci, Regis et Reginae, Kildariae, Mediae, Kilmantaniae, et Dublinii. Comitatus Kilkenniae et Wexfordiae si demas asylum illud haereseos et perditorum hominum, etiam apostatarum et a gradibus Romanae Ecclesiae depulsorum, si demas, dico, pessimam illam Dunkananiam a nostris procul dubio nunc obsessam, in laeva fluvii ripa ad mare euntibus extructam, sunt sub imperio catholicorum. Penes eosdem sunt etiam comitatus Regis et Reginae quatuor exceptis arcibus, e quibus alicuius momenti est Lassense castrum. Medietatem vero tantum comitatum Caterlaci, Kildariae, et Mediae, et totum illum Kilmantaniae catholici possident, reliquum tamen haeretici. Dublinii comitatus totus ferme haereticorum iugo praemitur, praeter urbem, igne ferroque vastatus, uti etiam comitatus Mediae.

Conaciae ad occidentem vergit segregaturque in comitatus Galviae, Mayo, Roscomonii, Slighacii, Leitirmi, et Longfordiae, Tres illi comitatus, nempe Galviae, Slighacii, et Mayo catholicorum imperio reguntur praeter tria castra, quae legibus et tyrannidi haereticorum sunt adhuc obnoxia. Roscomonii mediocritas Catholicis paret, altera nondum potuit acquiri. Leitirmi bona pars, et totus Longfordiae comitatus sunt penes catholicos.

Et hic est praesens cum hostium, tum nostrae ditionis status in Hybernia, ex quo facili negotio quisque deducere poterit, quales, et quantae utriusque partis vires esse possint, cum tamen antea haeretici simul omnes parlamentarii Scoti et regii numquam plus aluerint in castris militum, quam viginti millia; catholici decem et octo circiter hominum millia quandoque sub signis habuerint, licet in parvos, et varios exercitus, disperserint. Longe tamen plures potuissent, et possent nunc describere milites, si pecuniis, si armis, quibus carent, ad delectum habendum a catholicis principibus mature adiuventur. Illud vero notatu dignum est, apud confoederatores catholicos insigniores urbes esse, portusque tutiores, praeter Dublinium totius regni Metropolim, Pontanam, seu Drochedam, et Knocfergum, firmissimum Scotorum praesidium in Ultonia. Habent nimirum illi Waterfordiam capacissimi ac tutissimi portus civitatem in editiori Surri ripa positam adverso maris fluxu maximas quasque naves onerarias, et bellicas per viginti milliaria et amplius ad urbem ferentibus, Gallis, Hispanis, et Belgis, Danis, et Norvegiis, et si quis etiam tentaret, Italibus et Indis, pervii et expositi, si modo Dunkanania, quam audimus obsidione cinctam oppugnari, tandem expugnetur. Galviam tenent divitem et amoenam urbem, non inferiori portu praeditam; Wexfordiam item maritimam urbem quamquam portus non sit adeo securus ob ingressus et oris angustias scopulosque in aquis latitantes; Limericum solidis et firmis licet vetustioris structurae parietibus circumdatum et munitum in Scianonis fluvii ripa, cuius contrarium cursum favente maris fluxu ingentes subeunt naves bellicae, et onerariae mercimonia cuiuslibet generis ad cives intra urbis moenia advehentes. Imperant Dungarvanae oppido satis amplo et egregio portu a natura donato. Biraven possident, et innumeros alios sinus, et recessus, in quibus tuta navigantibus statio exhibetur. Non praeteribo Kilkenniam, et Casselliam, et Respontum in Baronis ripa collocatum, antiquas urbes easque non spernendas, Clomelliam, et Burrum Athloniam, Calaniam, Foederdham, et alia magnifica oppida a mari licet distantia; sed de his haec commemorasse sufficiat, neque enim cogitavi completam totius regni geographiam tradere, sed necessaria quaedam tamen innuere et catholicorum finibus accomo-

data paucis perstringere. Etenim de Hybernia extant libri geographici et tabulae quam plures, quos adire quisque nullo negotio poterit. Nos iis tantum insistimus, quorum narratione rerum superioribus annis ab initio belli gestarum, et Hyberniae status clarius legentibus innotescit.

Transeamus igitur ad politicum istius insulae regimen quo facto ad Ecclesiam celeri gradu revertemur. Hyberniae regnum in quatuor, seu quinque distinctum provincias, et in varios illos comitatus distributum ac partim nostris, partim haereticorum legibus gubernatum, ab initio tenuerunt reges, primo unus, deinde plures; quinque reges tunc fuerunt in Hybernia, singuli videlicet singulis quatuor maioribus provinciis praepositi, quintus medio, Dublinii degens, qui et monarcha dicebatur, et coeteris tamquam sibi subiectis iura multis in rebus praescribebat. Cum Adrianus quartus pontifex maximus natione anglus assiduis Henrici secundi regis Angliae praecibus fatigatus, occasione per Lageniae regem mota, quam ob pudorem tacitus libenter praetereo, dominium Hyberniae transtulit ad Anglos. Qua quidem translatione infoelix Hybernia miserrimae fuit servituti mancipata, et fides illius catholica in summum postea vocata discrimen, ab illo praecipue teterrimo orbis terrarum monstro, ac belluo, Henrico octavo, qui incestis flagrans amoribus ut foede se se a Romani Pontificis obedientia subtraheret funestum illud scisma inchoavit, quod faventibus successoribus Edouardo, et impia ac impudica illa virgine Elisabetha, cuius spuriam sobolem egomet hisce oculis vidi, Iacobo et Carolo iam seculum integrum, christianum, et catholicum orbem innumeris cladibus attrivit. Nam antea mite satis et iustum regimen passa est ab Anglis Hybernia sub imperio Domini totius regni, ut ita loquar, deputati (sic enim vocant vernacula Angliae linguae, totius insulae gubernatorem, id est *The Lord Deputy of Ireland*) qui generalis gubernator suo privato status consilio universum regnum moderabatur. Hunc sequebatur magnus cancellarius causis omnibus civilibus audiendis ac decidendis propositus; cui collateralis erat magnus aerarii magister cum suis questoribus, qui regium fiscum, et cameram, ut vocant, administrabat; singulis autem provinciis praesidebant procures viri conspicui, magnae notae et auctoritatis, regio ad id diplomate constituti. Pari modo comitatus universi regebantur licet a minoris notae hominibus.

Rei militari praeerat semper dux egregius imperium suum a gubernatore generali derivans. Nam ibi semper perplures equitum et peditum copiae in praesidiis, et extra, et magnus officiosiorum numerus, alebatur ad tenendam in fide, seu verius opprimendam Hyberniam, et emungendum argentum.

Causis vero criminalibus cognoscendis sexto quolibet mense per singulas provincias circummittebantur iuridice iustitiarum appellati, legum et iustitiae peritissimi, qui in una quaque civitate vel oppido ordinarios loci magistratus convocabant, et accusationibus auditis, atque maleficiis coram ipsis expensis reos vel dimittebant absolutos vel debitis poenis officiebant prout ius suadebat, si liqueret, si non liqueret, eos iterum tradebant in carceres. Nullum tamen crimen acrius, et severius furto persequuntur, nam videre est, multos ibi laqueo suspendi propter sex denariorum rapinam. Urbes et oppida annuis magistratibus iisque civium et oppidorum suffragiis, e suorum numero, electis regebantur, quorum princeps in urbibus erat praetor, quem ipsi maiorem appellant, in oppidis oneris paticus, quem sufferentem dicunt; secundo loco recordator quem nos assessorem nominaremus, qui praetori, ut plurimum legum ignaro, ius suggerit; tertio loco vicecomites, quos vocant schiriffos; ultimo consiliarii multi quos vocant aldermanos, idest seniores, homines qui varios iam magistratus gesserunt, ut Galli dominus, et alii.

Praeter superius enarrata quidam adhuc maius restat, nimirum parlamentum liberum, constans utraque domo, superiori, videlicet, et inferiori, dominis hoc est magnatibus, et populo. Superior domus comprehendit nobiles laicos et ecclesiasticos, a baronibus ad principes, ab episcopis ad primates; praeter nonnullos abbates, qui hoc privilegio gaudent. Inferior vero domus populum continebat, civitatum, videlicet, et oppidorum, provinciarum, comitatuum, et locorum procuratores et agentes qui electione legitime facta suis ad id commissionibus donati illuc missi ingrediebantur. In quo quidem parlamento, quamquam regni gubernator et praecipui regis magistratus praesiderunt nihil tamen decernere illic poterant sine maioris partis consensu, et suffragiis. Penes illud etiam potestas leges ferendi et abrogandi, vectigalia et contributiones imponendi vel relaxandi atque de gravioribus totius regni negotiis deliberandi et statuendi. Nulla lex in Anglia sancita in parlamento, sive extra, nulla vectigalia et solutiones impositae vigorem ullum obtinebant antequam ab Hyberniae parlamento illa essent recepta et confirmata. Cogebat hoc parlamentum singulis tribus vel quatuor mensibus gubernatoris edicto. Qui fusius, et distinctius haec omnia, et plura alia videre concupiverit legat Thomam Smitheum *de Republica Anglicana* qui universa illa eleganter, et erudite parvo quidem sed aureo libello complexus est. Ego brevitati consulens et multis aliis occupationibus districtus lectores ad illum reiicio.

Quae diximus ad illa usque tempora sunt continuata quibus Henricus octavus a Romana ecclesia per libidinem et avaritiam

successit. Tum parlamenti auctoritas et libertas paulatim restringi, et arctari coepit in Hybernia, donec temporibus Elisabethae, ecclesiastici tandem omnes non solum a parlamento, verum etiam a regnis subiectis exulare sunt iussi, lege, quam vocant de *praemunire*, specie videlicet alienae seu externae potestatis et dominationis excludendae, et expellendae revera eo consilio, ut catholicam religionem trans occanum ablegarent, et radicitus extirparent. Leges postea multae ad perniciem et exitium non solum sacerdotum et religiosorum ordinum, sed omnium etiam catholicorum excogitatae et promulgatae, atque parlamentariis actis in Anglia confirmatae, frustra repugnatibus catholicis, coactaque est Hybernia pedetentim leges iure irritas, et prorsus invalidas, et quod peius est, sibi funestas, et exitiosas vi aperta pati et custodire, et cum nullis artibus et dolis Hybernorum in catholica fide constantia frangi, vel imminui nunquam potuisset quasdam curias excogitarunt, ad quos miseri ii, et infoelices catholici variis praetestibus pertraherentur, in iisque tamdiu vexarentur, quamdiu firmum illud propositum remitterent; quarum pessima et perniciosissima fuit illa tutela ad quam nobilium Soboles, ante legitimam aetatem parentibus orbata, iniquissimis legibus se conferre cgebantur ut ibi sub cura regionum tutorum qui magno pretio eiusmodi pupillorum tutelas et custodias, ut illorum haereditates expilarent, emebant, ut ibi inquam, partim blanditiis, partim minis, catholicae religionis sensim oblita, educaretur in haeresi, demoniacum plene inventum, quo florem nostrae nobilitatis amisimus. Omnibus etiam urbium, et locorum magistratibus priusquam sua obirent munia insiurandum, quod vocant suprematatis, offerebant, quo obstricti regem Angliae supremum in terris caput anglicanae ecclesiae confitebantur, et agnoscebantur, obedientiam, et venerationem, quae Romano Pontifici vero Christi vicario debentur adimentes, quod tamen saepissime facere detraxerunt civitates nonnullae et oppida insignia, postposita omnium privilegiorum et immunitatum suarum amissione. Hic te appello, inclita Waterfordia, urbs catholicae fidei a nostro Patrício semper tenacissima, ab haereticis, in opprobrium, et contumeliam nostrae religionis, sed meo quidem iudicio ad immortalem sui laudem, et gloriam sempiternam parva Roma appellata, quae cum persecutionis rabies maxime grassaretur pretorem, et primarias magistratus ab externis provinciis magno pretio conducere maluisti quam ullum ex suis civibus tam iniquo subiici sacramento, privilegia omnia amittere, quam haeresis labe, sed ne suspicione quidem haeresis, maculari, eadem privilegia ingenti pecunia redimere, quam auro detento catholicum nomen, ad ea usque tempora purissimum et integerrimum,

obscurare non denique potius quam inquinari. Annus certe tuis laudibus explicandis non sufficeret cum interim ego, et temporis angustiis pressus, et ad relationis seriem revocatus, ne praecipua quidem illarum capita possim recensere; ignosce mihi pia et nobilis civitas si te pro meritis laudare iam non possim proque comperto habeas me, quem tuorum numero civium tunc cum plausu, et alacritate adscripsisti, tuae gloriae nullo unquam tempore defuturum. Sed ad institutum nostrum redeamus.

Illa quidem tyrannici et execrandi regiminis forma, occulto Dei iudicio, ad nostra usque tempora perducta est, quibus divina ope sacrum istud bellum incoharunt Hyberni. Hinc totius insulae regimen in tres partes dispertitum. Regii mores, et consuetudinem tot annorum cursu antea stabilitam restituerunt. Parlamentariorum et Scotorum res atque ditiones per suos praefectos, cum militares, tum urbanos procerum, populique imperio administratae, catholicis sub utroque iugo vehementer afflictis et vexatis. Catholici ea omnia retinenda iudicarunt in sua republica, quae divinis et humanis legibus essent consona fideique catholicae et Romani Pontificis auctoritati convenirent; ea abolenda censuerunt, quae perperam statuta et fraude introducta, Deum et homines ad iracundiam provocabant. Et primum omnium generalia comitia (ea parlamentum non voco, quoniam auctoritate regia ad id necessaria nondum congregante) ad pristinum et antiquum morem reduxerunt, quibus nimirum catholici domini omnes, cum temporales tum ecclesiastici, populusque, hoc est praesules, et feudatarii, seu titulis insigniti legitimi provinciarum, comitatuum urbium et locorum, procuratores possunt libere, et sine ulla controversia interesse. Supremum consilium erexerunt, ut republica caput suum haberet, provincialia consilia ab ipso dependentia, ut superius exposui; belli duces, in singulis provinciis initio, nunc occasione tantum data eorum locumtenentes seu vicarios tribunos militum, centuriones alarum et turmarum praefectos, manipulares peditatus et equitatus numerum necessarium constituerunt; provinciarum praesides, comitatus gubernatores, arcium custodes, praesidiorum moderatores, classis quamquam perexiguae praefectum crearunt, delectum designarunt ad imperatorum nutus paratum quorum ductu, et supremi consilii auspiciis, res domi forisque bene fausteque gereretur; varia aperuerunt tribunalia declarantes magnum in primis cancellarium cum suis assessoribus causis civilibus audiendis destinatum. Quod munus laudabiliter exercet episcopus Clonfortensis ex antiqua familia Burkorum familia vir doctus et prudens; renuntiarunt magnum thesaurarium seu erarii praefectum cum suis questoribus communi pecuniae procurandae, et publicis redditibus colli-

gendis vectigalibus exigendis auroque iuxta consilii supremi decreta, et chirographa distribuendo propositum; hoc munus iam obit vicecomes Nettervillius. Iustitios, qui statis temporibus provincias peragrarent, et de maleficiis ac criminibus cognoscerent, reos plecterent, innocentes absolverent, ex proregum consuetudine conirmarunt. Atque ne duo egregia facinora ad reipublicae conservationem et propagationem maxime necessaria silentio preteream, typos, seu praelum literarum, et pecuniae cuiuslibet generis impressionem, seu aeris cudendi, etsignandi artem, Belgio curarunt trasferendam Waterfordiam, ne videlicet modus communi candi res, cogitationes, et facta eaque conservandi inposterum deessét. Multa tamen mihi adhuc dicenda superessent si tempus haberem et otium, si molestus Sanctitati vestrae coeterisque lectoribus esse non dubitarem.

Quamobrem, ut haec citius narratio absolvatur, veniam hunc ad ea quae ad ecclesiae statum pertinent recensenda. Hybernia quatuor archiepiscopatibus insignis iuxta numerum provinciarum antiquitus viginti novem episcopatibus dstringebatur, nunc viginti quinque tantum, quoniam post schisma et haeresim quatuor sunt aliis propinquis et finitimis uniti ecclesiis nempe Dunensi Conorensis, Lismorensi Waterfordiensis, Corcagiensi Cluaniensis, Achadoensis Ardefenensi. Sedes Armacana totius regni iuxta divisionem ecclesiasticam metropolis a sancto Patricio fundata, sita est in Ultonia, cuius archiepiscopatus totius etiam Hiberniae primas est: antistitem, habet nunc ecclesia illa catholicum Hugonem o'Rellium virum sane pium et mitis ingenii, ex supraemiss consiliariis unum; penes ipsum reddituum medietas reperitur, altera medietas apud Scotos parlamentarios. Recensebo iam episcopos, quos vocant suffraganeos. Horum unus est Medensis Catholicus: media pars censuum et amplius ab illo possidetur: reliquum tenent haeretici regii; Cluonensis vacat ecclesia, cuius fructus omnes exigunt catholici; Ardachadensis suo pariter episcopo destituta est, universa tantum ecclesiae commoda in possessione sunt catholicorum. Rapothensis catholicus episcopus vivit, sed carceribus detinetur a Scotis, qui fructuum etiam et terrarum omnium ad illum spectantium sunt domini; Derensis pastore caret, commendatur quidam, sed differtur expeditio, quoniam bona omnia sunt sub ditione Scotorum. Dunensis et Conorensis vacat, Emero MacMahonio ad Clochorensem translato; commoda deglutiuntur a Scotis in iis nunc partibus commorantibus. Dromerensis vidua iacet, reddituum maior pars usurpatur a Scotis. Emerus MacMahonius Clocherensi presidet ecclesiae, vir sincerus, prudens, et impavidus, cuius acre iudicium plurimi fit a supremo consilio, in cuius numerum cum antea fuisset cooptatus, postremis

bene comitiis, magno omnium bonorum sensu fuit confirmatus, maiorum redituum parte ipse finitur. Kilmonorensi praepositus est catholicus episcopus, vir, nescio, utrum criminum tantum suspicione, an vero criminibus ipsis notatus, qui nihilominus omnes pene fructus percipit.

Lagenia suam quoque habet archiepiscopalem sedem Dublinii, iuxta divisionem temporalem totius regni metropolis positam, cui iura praescribit; catholicus archiepiscopus Thomas Flemmingus ex claro et vetusto genere baronum Slani vir sane pius, et doctus ingenuae, et facilis naturae. Vocat se principem Hyberniae et cum Ardmacano de principatu et praerogativis certat; haeretici regii maiorem possessionum ac fructuum partem adhuc retinent. Ossoriensis ecclesia seu Kilkenniensis, ex suae ditionis episcopatibus unus, grandaevo regitur praesule, Davide Rotho, qui plenus annorum et virtutis, ad suorum laborum metam ac praemium anhelat. Sub illius imperio sunt fructus universi. Laglinensis catholicus episcopus suis potitur censibus. Kildariensis vero ecclesiae antistite suo nuper orbatae maiorem redituum partem exigunt catholici; Fernensi paullo ante meum adventum designatus fuerat episcopus, qui postea renunciatus est, et censibus fruitur absque ulla controversia.

In Momonia constituta est Cassellensis metropolitana ecclesia, cuius archiepiscopus Thomas Walsheus, et catholicus est, et homo gravis, pius, ac prudens. Hic et diocesim amplam habet et redditus omnes possidet. Infrascripti sunt ipsius dioecesis episcopi: Imolacensis, videlicet, paralysi debilitatus, cui deberet iam suffici coadiutor, ne cura salutis sibi commissorum detrimentum patiatur. Penes illum sunt redditus illius ecclesiae omnes. Limericensi vero episcopo, senio confecto, ad supremi intercessionem consilii datus est coadiutor. In ipsius potestate sunt census omnes ecclesiae. Waterfordiensis et Lismorensis episcopus catholicus si una vel altera munita domus excipiat, commoda utriusque percipit ecclesiae. Laonensi praeest episcopus orthodoxus, qui et diocesim amplam habet, et integro fruitur beneficio, divite, ut aiunt, et pingui, licet, ne assignatam bello portionem, persolvat, de paupertate semper conqueratur. Finiborensi nondum datus est pastor, quamquam bona in catholicorum partibus existant. Corcagiensem, et Cluanensem episcopatum moderatur catholicus antistes ad quem fructuum pervenit medietas; reliquum dissipant parlamentarii. Ad Rossensem commendatur Robertus Barraeus a multis annis ibi constitutus vicarius apostolicus, episcopus brevi futurus si Sanctissimo Domino Nostro placuerit illum ad gradum sublimiorem promovere. Intra catholicorum fines redditus omnes existunt. Ad Ardfertensem et Achadensem [Achadoensem] sedes

unitas administrat catholicus episcopus penes quem facultas est census omnes colligendi.

In provincia Conaciae posita est Tuamensis ecclesia metropolitana cuius onus egregie sustinet Malachias O'Quellius archiepiscopus, vir magnae doctrinae et virtutis, summae sedulitatis et constantiae, qui libere de suae redditibus ecclesiae rationes conferre potest. Ex subditorum numero episcoporum Elphinensis est, cuius ecclesiae redditus ultra medietatem a catholicis percipiantur, reliquam distrahunt parlamentarii. In Clonfertensi residet ecclesia catholicus episcopus, qui et dignitate fulget, et gaudet redditibus. Achadensi autem ecclesiae suorum censuum iam dominae, minima portione detracta, brevi si Sanctitati vestrae placuerit praeficeretur episcopus precibus catholicorum. Alladensis onus substinet iam episcopus nuperrime creatus, cuius imperio et ditioni, et populus omnis obtemperat, et redditus subiacent. Duacensis tamen ecclesia, etsi pastorem non habet, suis nihilominus gaudet fructibus.

Et haec pauca dixisse sufficiat de saecularis ecclesiae statu, nunc ad regimen exprimendum accedamus, quo descripto, religiosos ordines tam antiquos, quam novos rudi delineabimus calamo, ut rebus supervacaneis amputatis, cognitu tamen necessaria non omittamus. A promordiis ergo religionis catholicae, fuerunt episcopi in Hybernia, quos Sanctus Patricius, secundus illius insulae apostolicus et primarius patronus, alique post ipsum, instituerunt. Fuerunt et archiepiscopi et primates successu temporis, ut discere quisque poterit ex toties relato Petri Lombardi commentario. Postquam distingui coeperunt dioeceses et provinciae, parochi populum sibi creditum, episcopi parochos et regulares sibi subiectos regebant, episcopos archiepiscopi dirigebant in rebus ecclesiasticis, ut supra docuimus. Totius autem Hyberniae primas Ardmachanus generalis regni praesul Romanum Pontificem verum Christi vicarium, et Petri successorem esse, et universalis ecclesiae supremum in terris caput semper agnovit, et confessus est. Causarum ad ecclesiam spectantium cognitio primo pertinebat ad episcopos, a quibus si quis ius suum sibi ablatum, vel laesum putaret appellabat ad archiepiscopos, ab his ad sanctam sedem provocabat, cui summus semper honor, et incredibilis veneratio ab Hybernia tributa est, adeo ut obsequii et venerationis tantum gratis populus regesque sponte sua semetipsos subiecerint Romanae Ecclesiae eiusque Summo Pontifici, voluntariam istam et Christianam servitutem libertati praeferentes, salutis et coelestium honorum ergo, ut omnes pares ipsorum narrant historiae.

Mos etiam fuit apud ipsos diocesana, et provincialia, et

interdum totius regni, celebrare consilia, quae vocabant nationalia, in quibus et solutos mores corripiebant, et ecclesiasticas ruinas reficiebant, et fidem catholicam, etsi nunquam penitus extinctam, quandoque tamen nutantem excitabant, et confirmabant. Haec ante schisma et haeresim absque ulla prorsus, vel minima contradictione, quae post haeresim etiam, et directionem omnium ecclesiarum, sacrarum possessionum, bonorumque alienationem, altarium spoliationem, etsi clanculum summoque vitae discrimine, ad nostra nihilominus tempora pervenerunt. Eodem igitur modo regitur nunc et gubernatur catholica ecclesia in Hybernia praeterquam in hiis, in quibus iustitia ministratur, iusque dicitur petentibus. In hoc enim antistites, nescio quo fine moti, quibusque rationibus adducti, opinantur supremum consilium, cum et ecclesiasticis constet et laicis, de rebus ecclesiasticis atque ad ecclesiam quovis modo spectantibus controversia audire, et prout ius decusque suaserit lites posse derimere. Ego vero, absit verbo inuria, tutius magisque magnificum esse existimaverim illa omnia ad ecclesiasticum forum et tribunal reicere, ne vel immunitas ecclesiae debita laedatur et turbetur, vel falx ista iurisdictionis, tam prona tamque acuta, desiderio et amore fines extendendi in alienam messem, tam frequenter, et iniuste mittat. Illud tamen verum est appellationes ad Summum Pontificem interpositas ab iis nunquam esse spretas, vel negatas sed libenti semper animo receptas tamque Romani Pontificis et Apostolicae Sedis auctoritati, ac potestati delatum, quantum a quovis bono, sincero, et catholico regno ipsi tribui par sit. Sed haec omnia paulatim ad pristinum reducentur; neque enim doloso id corde faciunt, sed candido et ingenuo, re vera ad ipsum sibi licere arbitantes, donec rem et veritatem aliter se habere doceantur. Neque aliter tunc fieri poterit, cum propter Romanae curiae distantiam, tam propter instantes illorum necessitates, quae praesentissima deposcebant remedia. Nullus autem pro Sede Apostolica ipsis tunc temporis assistebat, qui, et opportunam haberet auctoritatem, et ipsos uti par erat dirigeret. Principio autem cum viderent regni praesules omnesque ecclesiastici praeclarissimum illud facinus nullo modo perfici posse nisi catholica religio prius collocaretur in tuto, oblatam occasionem arripuerunt, belloque iam coepto ne suis deesse partibus viderentur convocarunt synodum, ut supra retuli, et ex omnibus ecclesiarum redditibus, quatuor partes confecerunt, unaque tantum sibi retenta, tres bello, hoc est, exercitibus, quousque pugnandum pro nostra religione esset, assignarunt ad supremi mandata consilii expendendas. Quod quidem postea praestiterunt, et postremis comitiis etiam confirmarunt, plura sane daturi si minori se pos-

sent portione substantare. Utinam in coeteris Hispaniarum, Galliae Belgii, Germaniae, Raethiae, atque totius Italiae praelatis et ecclesiasticis tanta inesset charitas ut exiguis subsidiis collatis ex magnis suis censibus fidei catholicae in Hyberniam periclitanti succurrere vellent, et Christi milites quartum iam annum multa cum sanguinis effusione pro Dei ecclesia praeliantes, et summa laborantes, armorum, pecuniae, et totius bellici apparatus inopia tenui tantum portunculula ex pinguiissimis beneficiis detracta atque ad illos missa recreare. Quam cito ibi sacrosancta floreret ecclesia, et divinus cultus antiquum splendorem recuperaret. Duobus vel tribus ad summum annis nullus in toto regno superesset haereticus, atque respublica illa adhuc natans et infirma omnino stabiliretur. Haec sunt peragenda dum opportuna adhuc viget occasio, quae si semel e manibus elabatur universos illorum conatus, nostrosque funditus evertet illud (quod Deus avertat) infortunium. Quid non fecerunt transactis temporibus serenissimi Galliarum et Hispaniarum reges, ne fides catholica poenitus exstingeretur in Hybernia? Quid non tentarunt, quid praesertim non est aggressus rex catholicus? Aspicite tot seminaria, et collegia suis ditionibus ab illo extracta atque redditibus ornata in quibus cum bonae indolis adolescentes pietatem, et disciplinas didicerint, gradibus, et laureis insigniti, viaticum a regis munificentia recipiunt ut in patriam suam ad curam salutis populi capessendam revertantur. Hisce rationibus et adiumentis conservata fuit catholica fides, quae procul dubio peribit in Hybernia si vices regis catholici cum iam ipse tot aerumnis, iacturis et cladibus pressus non possit consuetam liberalitatem exercere, coeteri principes catholici et viri ecclesiastici non suppleant. Turpe fuit huiusque ecclesiasticos ordines et antistites a saecularibus principibus pietate ac liberalitate vinci in negotio salutis aeternae, et catholicae fidei sollicitudine; turpissimum vero esset imposterum cum ipsi non possint iis iam adesse nos illis deesse atque, quod peius est, catholicos ab haereticis erga suos caritate superari. Sed huic nostro dedecori obviam ivit, et ibit Sanctissimus Pontifex Innocentius decimus, qui sicuti antea miserandas dolebat ecclesiae vires ita nunc miseratione divina gaudet oblatam sibi tam insignem occasionem, qua et summum Deo optimo maximo obsequium praestet immortalem sibi laudem, et gloriam comparet. Ipse suo optimo praesit omnibus exemplo; ipse currentes incitat ad operis tam egregii absolutionem, ipse dubiis et cunctantibus admovet calcaria, facies vibrat pectoribus frigidis, torpentes excitat, debiles sua fovet charitate. Habemus in urbe seminarium pro quorundam Hibernorum educatione puerorum extractum a praeclarissimo et gloriosae memoriae Ludovico cardinali Ludovisio

cuius ingenio, et virtute nulla unquam aetas conticescat, et modicis auctum censibus, in quo sex vel septem adolescentuli litteris imbuuntur, cum tamen, ut centum instituantur, si fieri possit, egeat Hibernia. Speramus huius beneficio, cuius erit apud nos memoria sempiterna, ultimam manum admotam iri a Beatissimo Patre Innocentio Decimo, cum propter illius summam in nostros caritatem et propensionem, tum etiam propter incredibilem in Deum pietatem eiusque erga fidem catholicam sollicitudinem, neque tamen ullo modo dubitamus illum, qui iura sanguinis Ludovisiis impartivit, laudem quoque, et gloriam absolutionis tanti et tam praeclari operis cum iisdem communicaturum, ad praeces praesertim et intercessionem nobilissimi et munificentissimi principis Nicolai Ludovisii tantoque vinculo sibi devincti. Boni enim atque sapientis principis est, cum supra invidiam sit collocatus nemini prorsus invidere. Magnae vero, ac generosae mentis incohata ab aliis beneficia, quorum laus dimidiari, secarique in partes videtur perficere, et parte laudis communicata maiorem universa, et mereri, et ad se trahere. Sed de his hactenus.

Transeamus iam ad regulares quorum anteacto praesentique statu paucis explanato supremum huic narrationi colophonem imponemus. Ab ortu catholicae religionis extiterunt regulares in Hybernia, monachi primo, postea illi quos vocant fratres, ultimo quos dicunt sancti Francisci mendicantes. Monasteria illa fuerunt primis illis temporibus seminaria episcoporum, et doctissimorum virorum finitissimis regnis et provinciis: illi Angliam, et Scotiam ad veram Christi fidem converterunt, et varias accademias et universitates instituerunt, celebrem illam praesertim Lutetiae Parisiorum ex qua tot olim virique sapientissimi prodierunt. Sed hoc ad institutum meum non pertinet. Ditissima sancti Benedicti instituti monasteria, ut ex rudibus et ruinis licet conicere mandata fuerunt in illo regno, nonnulla Praemonstratensium, atque divi Bernardi, seu Cistersiensium cumplura. Ampla satis Canonorum Regularium, et Trinitariorum, quos vocant, coenobia non defuerunt, ut ex aedificiis, et ecclesiis adhuc superstitibus cognoscere possumus. Praeterea divorum Dominici, et Augustini, quos appellant fratres Carmelitae, et quartum genus stipem quaerentium divi francisci sacerdotum; qui monachi et sacerdotes omnes per suos praesides seu patres provinciales, ut loquuntur, cuiuslibet ordinis Patri generali, Romae ut plurimum degenti, subiectos regebantur; fuere et virgines Deo dicatae omnium ordinum vetustiorum, quae perpetuam Christo sponso castimoniam vovebant; quarum coenobiis praesidebant suorum ordinum sacerdotes viri graves pii et prudentes. In praedictorum autem opulentas possessiones, et opima spolia, divitias, suppellectilem, et

splendorem involavit primo Henricus octavus, illud inauditum terrarum orbis monstrum, deinde tutores, et curatores Eduardi non inferiores. Harpyae, postremo loco Elisabetha, quae residua bonorum, et ecclesiarum frustra, et miserandas reliquias penitus devoravit; hinc vastitas inducta est, et omnium ordinum desolatio; monasteria, quae adhuc superant laicis vendita et donata, plerumque in libidinis et scelerum praemium; ecclesiastici poena capitis damnati, nisi protinus regno cederent rei laesae maiestatis omnes illi declarati, eorumque bona fisco invecta qui illos reciperent celarent, tutarentur, et quovis modo foverent.¹ Idcirco paucissimi istorum cum vigeret persecutio remanserunt in insula praeter nonnullos divi Bernardi monachos, et quosdam divorum Dominici et Augustini, multosque divi Francisci sacerdotes, qui vitam suam pro Hiberniae salute exponere non dubitarunt, et quaevis pati ludibria atque discrimina subire, ut quotquot possent ab haereseos et orci faucibus eriperent. Qui etsi summas perferrent calamitates et iniurias, clam tamen et secreto multis in locis reperiebantur, ut cum opus esset catholicis, et rem divinam facerent, et sacramenta ministrarent, ignaros in rebus fidei erudirent, populumque sane pium et docilem posthabitis rerum humanarum commodis et aberrantes ab ecclesia Romana metu potestatis in catholicae fidei dogmatibus confirmarent. Hi conciones interdum habebant in sylvis, et conventus, quos vocant capitula, statis temporibus celebrabant, in quibus et de suorum ordinum gravioribus negotiis, ac de praesidibus suis creandis vel mutandis serio pertractabant, et de rebus ad catholicae fidei incrementum, atque schismatis et haereseos depressionem et evulsionem pertinentibus agebant. Hic status ecclesiasticorum regularium in Hybernia, hoc regimen sub haereticis gubernatoribus dum vehemens in ipsos persecutio grassaretur, qua quidem per sacrum nostrum bellum sedata et depulsa e tribus ferme regnii partibus ex quatuor, cuncta iam meliori esse loco coeperunt. Etenim pauperibus regularibus, et victum ostiatim quaerentibus, omnia illorum coenobia supremi decreto consilii sunt illico restituta, quippe quae nullis censibus, prediis, et possessionibus instructa, tenaces et cupidos possessores nacta non fuerant; alia vero opulenta monasteria ab Henrico et Eduardo laicis hominibus tradita, cum tempore reginae Mariae, Philippi secundi Hispaniarum regis uxoris, ad evcitandos

¹ Query on number of clergy in Ireland in reign of James I. Nuncio's report (*Arch. Hib.* III. 300, Archbishop Matthew's Report, O'Sullivan, Compendium, p. 297, Mooney, *ibidem*, note.)

novos tumultus, Brittanorumque animos Romanae Ecclesiae facilius reconciliandos, cum inquam a Reginaldo Polo cardinali sapientissimo apud reginam in his regnis, tum de latere legati per bullam, seu diploma ad laicos essent translata, suisque possessoribus adjudicata sine magno turbarum ac iniquitatis periculo repeti, ac ac ab iis avelli non poterant. Quod sane diploma temporibus illis acomodatissimum possessores omnes terrarum, et bonorum ecclesiasticorum liberavit a metu iudiciorum, non tamen quietem animorum internam ipsis mala fide possidentibus compartivit. Nunc vero datae sunt amplissimae facultates illud ipsum auctoritate pontificia confirmandi, atque in perpetuum denuo eadem alienandi, etiam in foro conscientiae ne ulla deinceps subesse possit suspicio a Romano Pontifice aliud quidquam quaeri quam Dei cultum et honorem, commodum et salutem populorum Hyberniae. Post incohatum igitur bellum mirifice crevit numerus sacerdotum regularium in Hybernia. Nam cessante persecutionis timore plurimi qui in transmarinis regionibus commorabantur, in patriam redierunt, numerumque illarum ita auxerunt, ut iam finitimorum operam in hac parte non multum requiramus. Divi enim Francisci sacerdotes sunt circa mille. Divi Dominici quadringenti plus minus. Carmelitae discalceati, ut ipsi vocant, quadraginta vel quinquaginta, Calceati viginta vel triginta. Capuccini quadraginta. Divi Augustini nonaginta, vel centum. Divi Benedicti decem vel octo, Cistercienses, seu divi Bernardi, sexaginta, Canonici regulares nulli, nemo Praemostratensium, nullus Trinitariorum. Monialium ordinis Sanctae Clarae, et tertii ordinis sancti Francisci nonnulla coenobia, in quibus nonaginta vel centum Deo dicatae virgines vivunt sub regimine et cura divi Francisci sacerdotum. Hae saeculares domos praetio nunc conducunt, atque rigidam in illis clausuram servant, egestate nonnunquam pressae cum tamen antea sub haereticorum imperio Pontianae, et in pago Sanctae Mariae in Bethelhem in suis antiquis monasteriis laute viverent, et honorifice habitarent. Patres vero societatis Iesu post schisma tantum ingressi sunt insulam, in qua magno illis incolis usui et fore et fuisse nemo est qui ambigat. Illorum enim praecipuum institutum est iuventutem in litteris et pietate erudire, quarum inopia virtutum summo opere transacto saeculo laborarunt Hyberni. Hoc enim malorum omnium compendium, inscitiam videlicet, illiusque sororem, ignaviam subdolis artibus increverunt Angli in Hybernia consilium cuiusdam episcopi regis Angliae consilarii, ut fertur, sequi qui cum esset semel interrogatus in senatu quonam pacto posse Hybernia diutius subiecta conservari respondit calide, sed impie, Si modus et via litteras et virtutes addiscendi illos in posterum praecludatur. Et cum accusare-

tur inhumanitatis et impietatis a quibusdam, addidit se uti senatorem non ut episcopum illam sententiam protulisse. Cum instarent illi si forte pro tam inhumana et crudeli sententia ad ignes aeternos damneretur senatus, quonam iturus esset episcopus, non habuit sane miser ille homo, quo tam lepidum scomma eluderet, vel ut verius loquar tam apertam veritatem refelleret. Tam pernitiōsa nihilominus sententia quamquam temere pronunciata barbariem et inscitiam sensim induxit, atque regnum illud a multis annis florentissimum, ludibrium et dedecus terrarum orbis efficere tentavit. Nam praeterquam quod post haeresim lege ab Anglis cautum est, ne quis catholicorum ulla traderet disciplinas sub poena capitis et amissionis omnium bonorum, illud suapte natura sequebatur, cum eorum loco profitentur haeretici, ut vel nulli catholicorum filii ad ipsos confluerent, vel si accederent fidem suam catholicam et salutem in ultimum adducerent discrimen. Quam inmeriti dedecoris maculam eluent iam nostri patres societatis, et antiquas istas nigras et densas fugabant ignorantiae, tenebras luce sapientiae ac doctrinae suae, qui cum in omnibus catholicorum civitatibus ludos litterarios iam aperuerint brevi procul dubio efficient, ut Minerva et artes omnes liberales trans oceanum fugatae postliminio revertantur in insulam. Digni sunt illi sane, qui excipiantur et foveantur ab omnibus cum propter excellentes ingenii dotes variasque virtutes, prudentiam nimirum, sapientiam ac pietatem, tum propter egregiam iuventutis educationem sine qua nulla unquam florebit, vel diu consistere poterit respublica. Quinquaginta, vel sexaginta ad summum societatis Patres degunt in illo regno, quos augere et addiuvere non mediocriter, et republicae conducit, et rebus nostris, hoc est catholicae religionis conservationi et incremento. Hi cum vetustas ecclesias et antiquos domos nullas haberent, privata sacella atque collegia ubique exornarunt, ubi, et Deus diligenter colitur, et disciplinae bona methodo traduntur. Patres isti, ut coeteri regulares, communibus suffragiis suos creant superiores in conventibus quos vocant capitula, a quibus reguntur, sed a summo praeposito illi renuntiantur, nihilque iam deest ecclesiasticis omnibus ordinibus praeter acrem, et accomodatam temporibus correctionem, reformationem communiter appellatam, qua, scilicet cogantur imposterum suorum ordinum leges, statuta, consuetudines, regulas et instituta servare, atque Romanae Ecclesiae praescripta tam exacte custodire quam decet illos omnes, qui vitam regularem, hoc est statum perfectionis, ut sic loquar, amplexi nuncium saeculo eiusque inlecebris remiserunt; quod aequē benefieri iam potest in Hybernia, ac in Italia ubi omnium ordinum iustituta vigent, et servantur. Loquor de catholicorum ditione, nam qui inter haereticos

necessario adhuc vivunt, donec spes melior effulgeat excusantur. Et de his omnibus satis superque.

Igitur absoluta iam relatione gradum faciam ad rationes politicas, quibus ostendere conabor, quam facili negotio Hybernia tota possit acquiri, et acquisita conservari quamque utile et honorificum Apostolicae Sedi et religioni catholicae sit futurum si istud tempestive fiat : mala deinde et damna, quae inde orientur, si non omnia, saltem praecipua recensebo, si haec tam opportuna occasio a Deo ipso et allata, et huc usque conservata, negligatur.

Statuta igitur divisione in Anglia et bello inter regem, et parlamentum, et scotos, quae procul dubio a Deo permissa sunt ob bonum aliquem finem, ita etiam meo iudicio continuabuntur, donec nos ea perficiamus. Nulla enim iam spes est pacis et concordiae inter ipsos licet saepe cum rege agant ad evitandam invidiam, et turpem defectionis notam, ac principum auxilia, quae rex sperare potuisset, impedienda, nam parlamentum ad libertatis recuperationem anhelat, quemadmodum Hollandi, cum quibus si foedus secreto non percusserunt, adhuc certe summam alunt amicitiam, praeter quam quod solliciti nunc admodum non sunt de rebus Hybernicis, sed de sola possessione totius Angliae laborant, qua acquisita existimant, licet falso, Hyberniam brevi posse subiugari. Scotia negotium suum pene iam confecit ; non enim se parlamento copulavit quasi subdita illi esse velit, quod est omnino suae naturae et situi contrarium, sed quia iuste magis timens regis indignationem a cuius obedientia sese subtraxit, cuique turbas istas omnes initio concitavit, sibi prospicere hoc pacto voluit. Cum parlamento autem si conatus ipsorum finem optatum sortiantur, spolia dividet, et foedus percussum ad sui defensionem, non ad aliorum offensionem conservabit. Praeter infirmitatem enim virium illius regni ad sustinenda foris bella propter incolarum paupertatem, et soli sterilitatem nihil leguntur extra regnum armis unquam esse lucrati Scoti praeterquam in Anglia sibi contigua et coniuncta, cum qua saepe de finibus certarunt. Nihil ergo, vel certe parum, ab ipsis timendum, praesertim cum nunc magis inter se discrepent, quam unquam antea, et contra rex quoque cognoscat, si ex Anglia semel eiiciatur, actum esse de se, cum propter omissionem existimationis quae in supremo principe periculosa nimis iactura est, tum propter amissionem opportunitatis gerundi cum hostibus suis belli. Supponit praeterea rex Hybernos esse sibi fidos et amicos subditos, homines putat rudes et ignaros, ideoque ipsorum animos licet nunc aversos facile sibi posse conciliare sperat. Quid dicam de incendio belli a nostris in Scotia excitato ? Quod tam parvis initiis ad metuendam iam magnitudinem crevit, partim nostra,

partim catholicorum ibi degentium opera qui nostris partibus et secreto favent, et palam quando possunt sese adiungunt. Augebitur iam haec flamma vorax ab Alexandro Macedonello comitis Antermi fratre iuniore pacis bellicae artibus claro, qui illuc, ut audio, post meum discessum cum copiis subsidiariis missus est. Illud idem exemplum sequentur boni Angliae catholici, cum occasionem nacti fuerint opportunam, et Deo optimo maximo, qui sua novit tempora, et momenta, ita expedire visum fuerit. Probabile ergo est ipsos adhuc in Anglia pugnatuuros et materiem belli non tam cito defecturam. Cum duo litigant tertius fortasse gaudebit. Sed de his hactenus. Cum Hispano, et Gallo a quibus si alteruter ipsorum hostibus se coniungeret valde timendum esset, talem nutriunt amicitiam ut auxilia prope diem ab ipsis sperent, ad exemplum Sedis Apostolicae.

Transeundum igitur ad hostes intrinsecos, a quibus totum imminet periculum. Hi triplicis sunt generis, Parlamentarii scilicet, Scoti et regii; Parlamentarii et Scoti unicum tantum corpus efficiunt; nec id tam numerosum ut nostros possint superare. Regii nostris multo pauciores et inferiores, nunquam se coeteris iungent, et vel soli pugnabunt contra nos, quo casu victores non erunt, favente Deo, vel nobiscum contra ipsos, et hoc pacto vires nostras augebunt. Atque si opus esset cessationem armorum cum ipsis interim prorogare possemus, presertim id a nobis quotidie petentibus, dum reliquos debellamus. Igitur neque ab intrinsecis hostibus periculum ullum catholicis impendet si modo ipsos tempestive prout viva voce dixi succurratur. Pecuniis tantum indigemus ad emendum pulverem tormentarium et arma, ad stipenda externis militibus et ducibus danda, et aliquot etiam ex nostris cum militibus, tum officiariis sub aliis principibus ita merere assuetis. Coeterarum enim rerum omnium ad victum et vestitum necessariorum summa ibi copia est. Taceo catholicos plurimos qui sine armis sub hostium imperio vivere coacti nihil aliud expectant quam ut nostri ad urbes, et ipsorum loca accedant cum exercitu, ut se pro nobis possint declarare. Neutrales vero omnes ut Clanricardius, Tuamoniis, et Amilctonus, et reliqui, vel sunt catholici, ideoque nostri, licet tempus suum expectent, vel meri Hyberni, ideoque hostibus, et suspecti, et invisi. Non sunt igitur insomnia, vel chimerae res Hyberniae, sed ita verae et reales ut ad optatum exitum mediocribus pecuniarum subsidiis facile reduci possint. Tum denique universa Hybernia in catholicorum potestatem redacta, sperare successor Petri poterit, se eorum viribus, et armis, si non exemplo solo, et praedicatione conversi fuerint, Angliam, Scotiam, Norvegiam, Daniam, Svetiam, Calvinistas Galliae,

Holandos, et coeteros Germanos, et totius septentrionis haereticos posse, si non penitus profligare, saltem in officio continere. Quod si non aliud acquireretur, quam salus tot animarum, et regno illo adempto, sollummodo infirmarentur, et fraenarentur haeretici illarum partium, certe thesauri ecclesiae et omnium principum catholicorum essent valde tene impensi. De beneficiis et redditibus ecclesiasticis non loquor, quia unusquisque cognoscit, quid inde accresceret Romanae Ecclesiae. Quod autem facillime conservari possint Hybernia semel acquisita contra vim et imperium Angliae et Scotiae, a quibus maxime timendum, quis non aperte videt? Est enim Hybernia fere tertia sui parte maior Anglia, et sine ulla comparatione maior Scotia, licet utroque regno minor, ut docet Petrus Lombardus Primus Ard-machanus, et scriptores ab ipso citati in Commentario suo de Insula Hyberniae, capo de figura, et quantitate Hyberniae. Hominibus et iis quidem ad bellum, et ad labores aptioribus ista numerosior, est, segetibus omnis generis, pascuis, armentis, avibus, mineralibus, piscatu, portibus, et navigationis opportunitate, ac coeteris omnibus ad vitam traducendam vel ad divitias congregandas necessariis longe nobilior et copiosior, ut egomet vidi et ipse Lombardus in eodem Commentario, et auctores ab ipso relati testantur. Illud autem evidenter comprobabitur, cum oppressioni iusta libertas, supino otio industria, ignorantiae succedet sapientia; etsi autem haec antea nobis manifesta non fuerunt, pace omnium, libere et sincere loquor, tyrannis Anglica fuit in causa, quae vel nunquam haec fieri permisit, vel facta rapuit, vel astute haec commoda reliquis cum finitimis tum remotioribus nationibus celavit. Quid amplius? nunquam potuit hoc regnum ab Anglis subiici vi armorum, cum tamen saepius hoc tentasset, nec unquam fuisset postea subactum nisi auctoritate Sedis Apostolicae, quam tum gubernabat Adrianus quartus, homo anglus, quibusdam conditionibus satis notis, ad dominium regis Angliae fuisset translatum. Est historia valde nota, quae dilucide cognosci poterit ex eiusdem Petri Lombardi Commentario. Neque puto ingratum id Sanctitati Vestrae futurum si illam percurrere quandoque dignabitur. Scribit e contra Venerabilis Beda Hybernos consuevisse quotannis in Angliam ad anniversarias praedas excurrere tamquam ad vendemias. Foedera autem quae Hybernia, sub protectione Romani Pontificis vivens, percutiet cum Hispano, vel Gallo, vel cum utroque et cum reliquis catholicis principibus et rebuspublicis, reddent illam omnino securam a quibusvis hostium suorum conatibus. Illa quidem Scotiam sibi, subdidit et colonias quae nunc etiam regnum illud inhabitant eo deduxit, populos illos, et Anglos etiam, ad catholicam fidem

convertit, ut refert venerabilis Beda, vir quidem anglus, sed sanctus, et sapiens, in sua Ecclesiastica Historia. Est idem regnum, iidem incolae, eadem fides catholica, pro qua sanguinem fuderunt, idem Deus, cuius honorem et verum cultum propugnant, qui mirabilia operatur. Unico exemplo veritatem istam confirmabo. Comes Tyronius Hybernus ipse solus cum media tantum Ultoniae parte quatuordecim annos contra reliquas omnes Hiberniae provincias, et Angliam insuper universam bellum gessit cum Elisabetha, nec vi aperta vinci umquam potuit donec simulatione pacis proditus, expulsus patria coactus fuit exulare. Mala vero et damna, quae inde venient si haec tam insignis et luculenta occasio elabatur e manibus, aliquot saltem enumerabo.

Primo :—Languesset ardor in iis omnibus qui cum haereticis et Dei hostibus vel pugnant, vel pugnare deberent, fidem catholicam ulterius defendendi et promovendi, cum videant nullam spem, vel saltem exiguam posse haberi in Romani Pontificis et catholicorum principum auxiliis.

Secundo :—Grave scandalum patientur omnes boni catholici, et torpor quidam in rebus fidei irripet in illis regionibus, si viderint nos debito carere zelo et charitatis igniculis non excitari in tam urgenti necessitate tam catholicae nationis quae, bona, et vitas exponit pro catholicae fidei defensione, et incremento.

Tertio :—Spem omnem amittet Apostolica Sedes Hyberniam in posterum amplius recuperandi, et consequenter Angliam et Scotiam, et propinqua haereticorum regna, cum haec insula et propter vires non contemnendas, et propter opportunitatem et situm vera sit ianua fidem catholicam in illa introducendi quam perpetuo claudet quicumque hostium victor fuerit, non ecclesiasticos modo verum etiam catholicos omnes laicos in hisce tribus regnis trucidans, sibi que melius deinceps consulens, loca opportuna muniendo et miseros illos populos ex pilando, ne caput unquam erigere possint.

Quarto :—Incrementum capient vires hostium ecclesiae catholicae, hoc additamento facto, eiectoque hoc veluti freno, quod saltem poterat ipsorum impetum cohibere; si parlamentarii, et Scoti victores erunt, foedere vel percusso iam, vel tum percutiendo, cum Hollandiae, et Germaniae haereticis, cum Danis, Norvegiis, Svecis et reliquis, vel finitimis vel remotis, sectariis, Galliam forte primo, vel Belgium invadent et devastabunt, deinde propinqua regna, quod Deus avertat, excurrent et peste sua inficient; si rex victor evaserit, forte non erimus meliori loco, et tunc tantos conatus et impetum frangere, incendium tam grande nullis thesauris extinguere poterimus, cum id totum nunc mediocribus tantum pecuniarum auxiliis impedire valeamus.

De negotiis vero, rebus, et personis ecclesiasticis, ac praelato illuc mittendo, et eius necessariis qualitatibus, ac facultatibus agere non est huius loci cum vel a supradictis pendeant vel iam sint executioni mandata.

Quamobrem Sanctitatem Vestram per viscera misericordiae Iesu Christi humillime deprecor, et obsecro, ut universali ecclesiae nunc in Hybernia periclitanti succurrat, mihiq̃ue ignoscat si propter zelum candide et libere, propter incitiam imprudenter et incondite, locutus sum. Vivat diu et semper foelix Sanctitas Vestra ut assidue Deum orabit

Sanctitatus Vestrae humillimus servus.
Carolus Franciscus Invernitiis.

IRELAND AT AVIGNON SIX CENTURIES AGO.

(*Vatican Library : Barberini, Lat. 2126,*)

(*f. 125*).

I.

Transcriptum littere per Justiciarium domini Regis Anglie in Hibernia et totum consilium Regium ibidem Domino nostro pape transmissae sub sigillo Regio quo utitur in Hibernia de consilio. Decani et Capituli ecclesie Cathedralis Dublinie per manus Magistri Willelmi de Notingham Canonici et Precentoris ecclesie supradicte.

Vobis sanctissimo Patri in Christo domino Johanni divina providentia pape XXII supplicat Justiciarius terre Hibernie domini E. Dei gratia Regis Anglie Illustris ac ejusdem consilium in terra predicta, quod cum per sedem apostolicam sacrosanctam dicta terra Hibernie tempore fe. re. Adriani pape Regi Anglie Illustri fuisset et sit concessa pro dilatandis ecclesie terminis, pro vitiorum restringendo decursu, pro corrigendis moribus et virtutibus inserendis, et pro Christiane religionis augmento, ut tam per ipsum Regem quam per alios quos ad hoc fide, verbo, et vita ydoneos esse prospexerit, decoretur ibi ecclesia, prelatetur (*sic*) et crescat fidei Christiane religio, temporibus quam progenitorum et predecessorum domini Regis Anglie qui tunc fuerant fides et pax vigeant cum caritate in terra

VOL. VI—9

supradicta; De novo tam tempore Regis Anglie qui nunc est, ac tempore patris ejusdem quondam Regis Anglie Illustris in eadem terra Hibernie pullulavit et pullulat heresis ac discentio inter Hibernicos, gentes indomitas, Dei et hominis inimicos, Sacrilegos incendiarios ecclesiarum in provincia Dublinensi trecentarum et quadraginta, et quamplurium in aliis terris provincie supradicte, Sanctissimo corpore Domini nostri Jhesu Christi in eisdem notorie existente, ac presbyterorum indutorum vestimentis sacerdotalibus Eucharistiam in manibus tenentium in obviam dictorum malefactorum causa tuitionis et refugii, violenter tamen in ignem per eosdem repulsorum et in ipso combustorum,¹ villarumque, domorum etiam et aliorum bonorum depredatores, cottidianos fures, latrones continue homicidios Christianorum, mandata Dei contempnentes et eis contrariantes, blasphemantes in Spiritum sanctum et beatissimam virginem Mariam matrem Christi, ac negantes expresse resurrectionem mortuorum; dicunt hominem simul mori in corpore et anima; asserentes etiam dominum Regem Anglie ex falsa suggestione et ex falsis bullis terram Hibernie in dominium impetrasse (h)ac communiter hoc tenentes;² His igitur non contenti dicunt non esse peccatum occidere aliquem Anglicum quamquam bonum et fidelem Christianum nec sua depredare; Et licet fuerint depre[hen]dati? auctoritate ordinaria seu delegata via iuris dicunt expresse se velle facere ut homines excommunicati claves ecclesie contendendo, dicta factis notorie compensantes; Non permittentes insuper prelatos ecclesiarum ad ecclesias eorum que remanent incombuste incedere vel residere in eisdem ad predicandum verbum Dei et informandum eosdem; qui ipsos Prelatos capiunt, in compedibus et logis eos ponentes, et semimortuos relinquentes fame desolatos, et quamplures occidunt et quosdam spoliunt, et destruunt, facultates eorum et ab eis auferendo in opprobrium cleri et gravamen et depauperationem terre Hibernie supradicte, censuras ecclesiasticas non curantes sed potius contempnentes, in ipsisque per septennium et amplius perseverantes; iuri pariter pertinaciter renuerunt non absque scrupulo heretice pravitatis, et consanguineas suas cum uxoribus propriis in eadem domo commorantes

¹ The similarity between this assertion and the entry for the year 1331-2, in the *Annals of Grace and Pembridge*, would tend to assign this document to the latter date, though in the volume from which it is copied it is found on the same leaf between two documents of the 14th year of John XXII (1330).

² This seems to be the earliest reference that exists as to the light in which the famous bull of Hadrian IV was regarded by the Irish generally.

modo unam modo aliam indifferenter carnaliter cognoscentes, consuetudinem in hiis ad modum patrie in eorum frivolum excusationem pretendunt, incestus crimen et adulterii detestabiliter committendo, correctionem super hiis debitam aut aliis suis excessibus pro eorum quorum interest arbitrio et ordinatione minime sibi fieri permittentes; et hoc quamquam quidam Hibernicus nomine Aduk duff Octohijl super heretica pravitate et relapsu ac blasfemia coram Iudice suo spiritali fuisset et sit legitime convictus ac propter hoc relictus curie seculari penam suam subiturus,¹ ante tamen ipsius captionem per suam predicationem publicam, doctrinam et informationem errorum suorum contra sanctam fidem catholicam quos tenuit, anime quamplures deperdite sunt inter Hibernicos et dampnate; Et nisi celeriter posueritis manus adjutrices multe plures in brevi peribunt, Ad quos male credentes, auctores, fautores, receptatores et defensores, prelati qui justitiam facere deberent accedere non audentes pre timore mortis, nec alii Regiam potestatem obtinentes sine V. S. auxilio poterunt dictos facinorosos et eorum malitias refrenare, obstinata rebellione et multitudine onerosa Hibernicorum incessanter reluctantibus hiis diebus, ac ipsis iniquitatis filiis quibusdam Anglicis in dicta terra oriundis consentientibus et eis faventibus in premissis, eorum correctio difficilis est facienda nisi dexteram S. V. et pietatis magnifice extenderitis adjutricem. Quare ad commovendum populum Christianum terre Hibernice memorate et excitandum, reprimendum et debellandum dictos iniquitatis filios, in ipsos eorumque auctores et fautores cujuscumque nationis, conditionis, lingue, dignitatis aut status extiterint, necnon in eorum receptatores et defensores quotiescumque et quandocumque venire neglexerint aut contradixerint ad augmentum ecclesie et pacis Domini Regis Anglie, ac terre sue Hibernie reformationem perpetuam, vel pacem promissam per eosdem observandam violare presumpserint, post duos menses a tempore publicationis et gratie vestre specialis numerandos, crucesignationem con-

¹ April 11, 1328. "Adam Duff, filius Walteri Duff, de Lagenia, de cognatione Oththiles Convictus fuit quod contra fidem Catholicam negavit incarnationem Jhesu Christi, et dixit quod non poterant esse tres personae et Unus Deus, et asseruit Beatissimam Mariam, matrem Domini, esse meretricem, et negavit mortuorum resurrectionem, et asseruit Sacram Scripturam fabulas esse et nichil aliud; et Sacrosancte Apostolice Sedi falsitatem (imputavit). Propter quod et eorum quodlibet, idem Adam Duff hereticus et blasfemus fuit pronuntiatus, unde idem Adam per decretum ecclesie, die lune x post octavas Pasche, anno domini MCCCXXVII, combustus fuit apud le Hoggis, juxta Dublin." (*Annals, Chartularies, etc., St. Mary's Abbey, Dublin*, ii. 366.)

cedere dignetur vestra clementia gloriosa pro salute anime vestre et aliarum animarum infinitarum, bellum licitum dictis malefactoribus commoventes, facultatibus tamen suis potentes et sumptibus suis propriis insurgentes, in premissis impotentes etiam facultatibus circa oppressionem dictorum malefactorum collaborantes pensatis viribus eorum et laboribus corporalibus impendend[endis] confessos et contritos a pena et culpa absolvendo, ipsos malefactores ad gremium ecclesie, et pacis reformationem, ut premittitur, redeuntes, potestatem vestram spiritualem in forma juris absolvendi si placet cuiquam committentes.

II.

(f. 120)

ARTICULI QUIBUS PAX ET CONCORDIA TERRE HYBERNIE PERTURBANTUR.

(1325 *circiter*)

Primo, eo quod gentes Hybernice nationis non reputant dominum nostrum Regem verum dominum Hybernice sed dominum usurpatorem.

Pro quo videtur sufficiens remedium quod dominus papa scribat omnibus Archiepiscopis et Episcopis ac religiosis exemptis et non-exemptis, quod publice predicent et promulgent, et quod in confessione exponant penitentibus, de eodem jure; et quod contrarium asserentes seu suggerentes clam vel palam aut in premissis mandato negligentiam malitiosam pretendentes, sententiam excommunicationis incurrant ipso facto; predictae autem publicationes et pronuntiationes precipue fiant in predicationibus, et in singulis ecclesiis Cathedralibus, collegiatis et parrochialibus ad minus quater in anno sub pena memorata, videlicet dominica prima adventus, et dominica in Ramis palmarum, et in festo Sancti Johannis Baptiste, et in festo nativitatis Beate Marie.

Responsio pape.—Scribatur predictis quod in suis predicationibus et dum confessiones audient, inducant populum et clerum et illos quorum confessiones audient ad exhibendum regi honorem et reverentiam et jura regia ab ipsis debita exsolvendum, quodque nec clam nec palam Regi detrahant nec ejus juribus, nec aliqua dicant per que possint alii a devotione regia retrahi vel revocari.

Secundo, pax et concordia terre Hybernice perturbatur eo quod prelati Hibernici occupant Episcopatus vicinos Anglicis, et interdum

inter Anglicos ; et dicti prelati cum clero suo vivant nationem suam fovendo et suscitando guerras contra dominum nostrum Regem Anglie et sibi subditos.

Pro quo videtur remedium, quod cum Episcopatus Hybernæ sint pauperrimi, numero quadragintaquatuor, uniones fiant Episcopatum aliquorum et quod precipue aliquæ annexiones fiant ad Civitates regias in quibus sunt sedes Episcopales ad magnam securitatem pacis et status Regii, in hunc modum, videlicet,

Quod Sedi Archiepiscopali Armacane uniatur Episcopatus Clocherensis sibi vicinus.

Item Episcopatui Dunensi uniatur Episcopatus Dromorensis sibi vicinus.

Item Episcopatui Conerensi uniatur Episcopatus Derensis et Rathboten sibi vicini.

Item Episcopatui Midensi qui est in dicta provincia Armachan. uniantur Episcopatus vicini, videlicet Triburnen. Ardachaden. et Clonen. quorum trium redditus et proventus vix transcendunt centum Marcas.

Item Sedi Archiepiscopali Cassellen uniatur Episcopatus Laonen. sibi vicinus.

Item Episcopatui Limericen. ubi est Civitas regia uniatur Episcopatus Fynnaboren. sibi vicinus.

Item Episcopatui Waterforden. ubi est Civitas Regia cujus redditus et proventus vix transcendunt quinquaginta Marchas uniatur Episcopatus Lismoren. sibi vicinus, et sic fuit antiquitus.

Item Episcopatui Corkagen. ubi est Civitas Regia cujus redditus et proventus vix transcendunt Sexginta libras uniatur Episcopatus Clonen. sibi vicinus.

Item Sedi Archiepiscopali Tuamensi uniatur Episcopatus Enachdunen. sibi vicinus, sicut fuit quondam, et Episcopatus Achaden. et Duacen.

Item Episcopatui Elfinensi uniatur Episcopatus Aladen. sibi vicinus et transferatur Sedes ad Roscoman ubi est nobile Castrum regni, et ita fiet Civitas.

Responsio pape. Cum Rex nobis super hoc supplicet, et prelati videtur expediens, fiat : ita quod ecclesia quolibet Episcopalis remaneat, et utrique unus Episcopus presit qui sedem in qualibet Episcopalem habeat, et utatur in qualibet et exerceat Episcopalia prout viderit expedire ; Electiones autem Episcoporum cum deinde occurrerint fient a Capitulis utriusque Ecclesiae, et in Archiepiscopali sede ubi aliqua illarum Archiepiscopalis fuerit, ubi autem ambe sint Episcopales in Civitate insignori. Et si contingeret alteram

illarum non habere sedem seu Ecclesiam Episcopalem, in alia ecclesia habenti sedem seu ecclesiam Episcopalem seu in qua de novo ecclesia fieret debeat celebrari.

Et est memorie commandandum quod electiones pertineant ad principales ecclesias et ad collegia seu clerum dictarum Ecclesiarum ad quas alii Episcopatus erunt uniti, cura vero et administratio ecclesiarum taliter unitarum, quarum Episcopi sunt vel fuerint iudicio metropolitani et duorum suffraganeorum impotentes seu inutiles aut inhabiles ad Episcopalia exercenda, pertineant ad principales ecclesias quibus alie sunt unite; Proviso predictis Episcopis victu sufficienti et honesto arbitrio Archiepiscopi et Episcoporum predictorum.

Responsio pape: fiat quod petitur de Episcopis qui presunt Ecclesiis que uniuntur, si ipsorum Episcoporum concurrat assensus. Et expedit quod in litteris apostolicis unionum fiat mentio de consensu regio.

Tertio, fovetur discordia et promoventur guerre eo quod monachi in quamplurimis locis et canonici regulares largissimas possessiones habentes in medio Anglicorum, et religiosi etiam alii in diversis locis de ordinibus mendicantium, nullos alios admittunt in suis monasteriis ad ordinem nisi mere Hybernicos cum tamen in monasteriis Anglicis passim recipiantur Hybernici.

Pro quo videtur remedium quod in hujusmodi monasteriis indifferenter recipiantur Anglici sicut Hybernici et maxime ubi habitant inter Anglicos, et quod ad hoc arcentur per Archiepiscopos prout ad tranquillitatem pacis et concordiam nationum viderint expedire. Et quod fratres mere Hybernici de ordinibus mendicantium non se faciant parciales sicut hactenus fecerunt aliqui de dictis ordinibus, vendicando sibi loca certa pro fratribus nationis sue, sed quod communiter vivant et permixtim per omnes conventus sui ordinis dicte terre.

Responsio pape: fiat quantum ad utramque nationem videlicet Anglice et Hybernice, et Hybernice tantum quo ad receptionem, et quo ad alia.

III.

(f. 121.)

Pape.—Post devota pedum oscula beatorum.¹ Dum nostre considerationis occurrunt obtentibus nota dispendia que quorundam

¹ 1325.

Hybernicorum seditiosa presumptio nobis et populo terre nostre Hybernice nostris temporibus irrigavit, et libenter amplectimur per que dicte terre nostre tranquillo provideatur Regimini et pravorum insolentiam posse conspicimus cohiberi. Nuper siquidem, pater sancte, Venerabilem patrem fratrem Philippum de Slane de ordine predicatorum quem vestra providentia, suis exigentibus meritis virtuosis nostrique contemplatione, prefecit in Episcopum Corkagen.,¹ unde vestre clementie gratias referimus multiformes, pro reformatione status ecclesie Hybernicane ad vestram presentiam cum nostris litteris duximus destinandum, qui ad nos postmodum rediens nobis retulit quare vestre placuit beatitudini per venerabiles patres. . . Dublinensem . . et Cassellensem Archiepiscopos et ipsum Episcopum Corchagensem, de iis que pro pace et tranquillitate dicte terre convenientia et expedientia viderentur serius informari; et quod iuxta informationem illam ad ea volebatis prospectus apostolicos favorabiliter inclinare; ex hac itaque sponsione prima quamplurimum letificati ipsum Episcopum ad dictas partes Hybernice transmisimus, qui una cum prefatis Archiepiscopis juxta mandatum apostolicum eis in hac parte injunctum, cum nobilibus et fidelibus nostris ac etiam ministris nostris partium illarum, habuerunt super premissis consilium et tractatum. Et insuper ipsorum deliberationem in hac parte nobis per eundem Episcopum transmiserunt, qua coram nobis et consilio nostro exhibita et deligenter examinata, pro salubri appositione remedii, ad ipsorum Hybernicorum cervicosam malitiam refrenandam haec expedientia videbantur, ut, videlicet, contra impugnatores robatores pacis nostre ibidem ac ministros virium nostrarum invasores, et contra statum nostrum sinistre predicantes, excommunicationis sententia per Archiepiscopos et ceteros prelatos dicte terre auctoritate apostolica publice et solempniter promulgetur, quodque Episcopatus Hybernici tenues et exiles quorum valor annuas viginti, quadraginta, vel sexaginta libras etiam non excedit: Et qui reguntur per mere Hybernicos, qui per se et parentes suos contentiones et discordias in dicta terra ante hec tempora noscuntur multipliciter seminare, sedibus Episcopalibus et Archiepiscopalibus civitatum et locorum insignium uniantur. Et insuper quod iniungatur auctoritate apostolica abbatibus et prioribus monasteriorum et prioratum quorumcumque locorum regularium ut in suis monasteriis et locis Anglicos ad convers[at]ionem admittant sicut mere Hybernicos, quemadmodum et in monasteriis que reguntur per Anglicos observatur.

¹ 1321.

Nos igitur predictis articulis coram nobis et consilio nostro diligenter examinatis et intellectis sperantes inter ipsos nostros subditos Anglice et Hybernice nationum, si premissa mancipientur effectum, exinde processu temporis ampliorem dilectionem et concordiam firmiorem solidari, prefatum Episcopum, virum utique devotione sincerum et in agendis quibuscumque circumspectum, ad vestre Sanctitatis apices duximus remittendum devotis precibus supplicantes quatenus informatione dictorum Archiepiscoporum et Episcopi super tribus articulis supradictis¹ benigne intellecta, pro tranquillitate dicte terre premissis clementer dignemini annuere et ea jubere effectui mancipare. Nos enim quamquam temporalia Episcopatum de nobis teneantur propter evidentem utilitatem exinde proventam, ipsorum annexioni ex nunc prebeamus assensum secundum modum et formam vestre beatitudini per predictum Episcopum si libeat exponendam cui si placet fidem velit indubiam adhibere. Conservet vos altissimus ad regimen ecclesie sue sancte per tempora longiora.

Datum apud Westmonast. xxviii Maii anno Regis. E. filii Regis. E. decimo octavo.

IV.

Johannes Episcopus Servus Servorum Dei—ad futuram Rei memoriam.²

Romana ecclesia que super universas orbis ecclesias obtinet divina institutione Primatum, circa singulas materne diligentie cura sedula vigilans, earum profectibus velut sollicita mater ardentem intendit, studens ecclesiarum ipsarum presertim Cathedralium comoda interdum per salubris unionis ministerium prout et temporum et personarum qualitate pensata earundem ecclesiarum et prelatorum eis presidentium utilitati expedire prospicit, efficaciter procurare. Sane carissimus in Christo filius noster Edwardus, Anglie Rex Illustris.

¹ This evidently refers to the three points mentioned in the foregoing memorandum. See also the letter of John XXII to the Archbishops of Dublin and Cashel (1317), directing them to warn the clergy of all grades "to desist from stirring up the people to resist the King's authority; those who disobey to be excommunicated." (See *Calendar of Papal Registers* and Theiner, ad an. 1317.)

² Papal Registers, Vol. LXXXIV. f. 201 (2 Kal. Aug. 1327). Theiner, p. 357. For information regarding the projected union of dioceses see Malone, "Church History," p. 274.

ac dominus Hybernie, attente considerans quod ecclesie in ejusdem Hybernie Provincia constitute, et presertim Cathedrales, adeo sunt in facultatibus et redditibus tenues et exiles quod propter tenuitatem ecclesiasticorum proventuum vilescit in eis pontificalis auctoritas nec eis debita quam oportet reverentia exhibetur, earum quoque presules ad tenendum statum debitum et familiam opportunam sufficientes redditus non habentes, in suorum defensione jurium reddituum plurimum impotentes; ipsorum etiam presulum impotentia et paupertas ad diminutionem jurium etiam regalium noscitur redundare: ad quorum defensionem et regendum in pace provinciam multum profecto facit, non solum circumspectionis industria quinimo sufficientia facultatum et potentia prelatorum: ac propter hoc diligenter attendens sibi et regno, ac dominio suis ac etiam pacifico statui totius insule ejusdem Ibernice plurimum expedire, ut per uniones dictarum pauperum ecclesiarum status earum, predictis causis rationalibus suadentibus, in melius reformetur, ut duarum vel plurium sub unius et ejusdem presulis moderamine unita potentia presul vivat decentius, sufficientius resistat persecutorum insultibus, defendat Episcopalia jura commodius, commissum sibi gregem dominicum potentius tueatur, eundemque in majori pace et tranquillitate gubernet, nobis humiliter supplicavit, ut Corchagensem in Civitate Regia constitutam, cuius redditus et proventus annui vix sexaginta libras sterling. transcendere dinoscuntur, et Clonensem sibi vicinitate conjunctam ecclesias Cathedrales que adeo sunt in facultatibus et redditibus suis tenues et exiles quod earum presules singulariter singuli ex eis nequeunt juxta Episcopalis status decentiam commode substantari, unire invicem dignaremur. Nos igitur laudabile ejusdem Regis in hac parte propositum et commendabile zelum quem ad Deum et ad ecclesias habere noscitur, plurimum in Domino commendantes, ac considerantes quod prelatis etiam earundem ecclesiarum videtur expediens hujusmodi fieri unionem propter urgentem necessitatem et evidentem utilitatem ipsarum et alias rationabiles causas predictas, easdem ecclesias de fratrum nostrorum consilio et apostolice plenitudine potestatis unimus, auctoritate presentium statuantes, ut statu presulum qui nunc presunt eisdem sine mutatione aliqua integro permanente, tandem quovis ipsorum cedente seu etiam decedente una sit earundem ecclesiarum Episcopalis dignitas quod superstes sit Episcopus utriusque Corchagen. et Clonen. Episcopus nominandus, et in qualibet ipsarum ecclesiarum Sedem Episcopalem habeat et utatur et exercent Episcopalia in utraque prout viderit expedire, ac deinceps ecclesie ipse uno et eodem antistite simili, quinimo potius eadem intitulatione usuro perpetuis temporibus

gubernentur, cuius electionem cum ipsarum vacatio imminebit in altera dictarum ecclesiarum, insigniori videlicet, ab utrisque canonicis vocem in eadem electione, quasi forent unum corpus seu Collegium pariter habituris decernimus celebrandam, ac quotiens novi Pastoris electio fuerit facienda ad Capitulum ejusdem insignioris ecclesie eorumdem Canonicorum ecclesie utriusque vocatio ad electionem hujusmodi celebrandam debeat pertinere. Per hoc autem Venerabili fratri nostro. . Archiepiscopo Cassellen. ipsarum ecclesiarum Metropolitano ejusque successoribus, seu etiam Cassellen. ecclesie nullum prejudicium generetur quominus in eisdem Corchagen. et Clonen. ecclesiis habeant alia jura metropolitana omnia illa que percipiant sicut prius. Volumus etiam et apostolica auctoritate decernimus ut si forte alicujus dictarum ecclesiarum Episcopus senio aut valitudine corporali gravatus vel alias adeo impeditus fuerit perpetuo ut officium suum nequeat exercere ac ecclesie sibi commisse curam et administrationem gerere oportunitatem suique Metropolitanis et duorum praesulum suffraganeorum ¹ ecclesie sic unite cujus presul talis extiterit ut prefertur in spiritualibus et temporalibus ad Episcopum alterius ecclesie si sibi invicem conjuncte ei ejusdem Episcopi taliter ut premititur impediti concurrat assensus, debeat pertinere. Proviso tamen quod prefato Episcopo impedito de victu et vestitu sufficienti et honesto per se et decenti familia juxta ecclesie sue exigentiam facultatum Metropolitanis et suffraganeorum predictorum arbitrio debeat provideri: Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre unionis constitutionum et voluntatis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis Dei et Beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Avinionis II Kalend. Augusti Pontificatus nostri anno decimo.

V.

(f. 129.)

Ad futuram rei memoriam.²

Romana ecclesia, que super universas orbis ecclesias obtinet

¹ [impotens, seu inutilis aut inhabilis censeatur, curam et administrationem ejusdem] Theiner.

² Theiner, 239.

divina institutione Primatum, circa singulas materne diligentie cura sedulo vigilans, profectibus velut sollicita mater intendit ardentem, studens ecclesiarum ipsarum presertim Cathedralium comoda, interdum per salubris unionis ministerium, prout locorum et temporum et personarum qualitate pensata, earundem ecclesiarum et prelatorum eis presidentium utilitati expedire prospicit, efficaciter procurare. Sane carissimus in Christo filius noster Edwardus, Anglie Rex Illustris, ac Dominus Hybernie, attente considerans quod ecclesie in ejusdem Hybernie partibus constitute, et presertim Cathedrales, ac etiam Metropolitana predite dignitate, adeo sint in facultatibus et redditibus tenues et exiles, quod propter tenuitatem ecclesiarum proventuum vilescent in eis Pontificalis auctoritas, nec eis debita quam oportet reverentia exhibetur, earum quoque Presules ad tenendum statum debitum et familiam opportunam sufficientes redditus non habentes, in suorum defensione jurium redduntur plurimum impotentes; ipsorum etiam Presulum impotentia et paupertas ad diminutionem jurium etiam Regalium noscitur redundare, ad quorum defensionem et regendas in pace partes predictas multum profecto facit non solum circumspectionis industria quin sufficientia facultatum, et potentia Prelatorum; ac propter hoc diligenter attendens sibi et Regno ac dominiis suis, et etiam pacito statui totius Insule Hybernie, ejusdem plurimum expedire ut per uniones dictarum pauperum ecclesiarum status earum, predictis causis rationabilibus suadentibus, in melius reformetur ut duarum et plurium sub unius et ejusdem presulis moderamine unita potentia presul vivat decentius, sufficientius resistat persecutorum insultibus, defendat Episcopalia jura commodius, commissum sibi gregem Dominicum potentius tueatur, eundemque in majori pace et tranquillitate gubernet, nobis humiliter supplicavit ut Archiepiscopali Ecclesie Tuamen. que licet predita Metropolitana dignitate, redditus tamen et proventus illius sunt valde tenues et exiles, ita quod ex eis Archiepiscopus Tuamen. qui est pro tempore non potest juxta Archiepiscopalis status decentiam commode sustentari, Enaghdunen. sibi vicinam et Achaden. ac Duacen. ecclesias Cathedrales ejus suffraganeas, quarum singularum singulariter redditus et proventus adeo sunt tenues et exiles quod earum presules singulariter singuli ex eis nequeunt congruam sustentationem habere, unire et invicem connectere dignemur. Nos igitur laudabile ejusdem Regis in hac parte propositum et commendabile zelum quem ad Deum et ecclesias habere dignoscitur, plurimum in Domino commendantes ac considerantes quod prelatis etiam earundem ecclesiarum videtur expediens hujusmodi fieri unionem propter urgentem necessitatem et evidentem utilitatem ipsarum, et alias rationabiles causas predictas,

easdem Enaghdunen. et Achaden. ac Duancen. ecclesias eidem ecclesie Tuamen., de fratrum nostrorum consilio et apostolice plenitudine potestatis unius auctoritate presentium, statuantes ut statu Presulum qui dictis ecclesiis suffraganeis nunc presunt eisdem sine mutatione aliqua integro permanente, tandem quovis ipsorum presulum cedente seu etiam decedente, prefatus Archiepiscopus ejusdem ecclesie cui presul ipse prefuerat, curam, gubernationem ac plenam et liberam administrationem in spiritualibus et temporalibus suscipiat atque gerat et exerceat, sicut proprius presul ecclesie memorate, fructus, redditus et proventus ad Episcopalem mensam ejusdem ecclesie pertinentes in suas et ipsius ecclesie utilitates proinde convertendo. Ita tamen quod dicta ecclesia Cathedralis et in ea sedes Episcopalis remaneant, dictusque Archiepiscopus ea que sunt Episcopalis jurisdictionis et ordinis exerceat in eadem, premissis in aliis ecclesiis suffraganeis ei unitis similiter observandis, statu tamen singulorum Capitulorum singularum earundem Ecclesiarum taliter unitarum in nullo penitus minuendo, quinimo etiam cum ejusdem Archiepiscopalis ecclesie per vacationem electio imminet, Canonici dictarum ecclesiarum taliter unitarum qui eisdem ecclesiis residebunt, vel absentes, si in talibus locis existant, unde de jure vel consuetudine sint vocandi, per Capitulum ejusdem Archiepiscopalis ecclesie Tuamen. ad electionem futuri Archiepiscopi convocentur, quam quidem electionem ab ipsarum ecclesiarum unitarum Canonicis, vocem in eadem electione una cum Canonicis ejusdem ecclesie Tuamen. quasi forent unum corpus seu collegium pariter habituris, in eadem Tuamensi ecclesia decernimus celebrandam. Nulli ergo et cetera, hanc paginam nostre unionis constitutionis et voluntatis etc.

Datum Avinioni II Kalend. Augusti Pontificatus nostri Anno XI.

VI.

(f. 122.)

Transcriptum littere bullate per quam mandatur inquiri de valore Ecclesie Tuamen. et aliarum ecclesiarum eidem unitarum et ipsarum omnium inter sese distantia, et an expediat unionem remanere.¹

Johannes Episcopus servus servorum Dei Venerabili fratri Episcopo

¹ *Papal Registers*, XCV. f. 237 (2 Kal Julii, 1330).

Laonen. et dilectis filiis . . Abbati Monasterii de Rathtuindhi. ac Gardiano fratrum ordinis Minorum de Clar, Artferten. et Euachdunen. Dioces. salutem et apostolicam benedictionem.

Etsi apostolice sedis auctoritas ex dispositione superna paterna cunctis fidelibus esse consueverit, justa in judiciis, et in gratiis liberalis, solet tamen ejus circumspecta maturitas rationabiles causas audire cum proponuntur eam suggestionem minus veridicam fuisse in suis concessionibus circumventam et apponere digeste ac debite provisionis remedia super eis, ut demum sine personarum acceptione jus suum cuilibet tribuatur. Sane dudum clare memorie Edwardo Rege Anglie, ac domino Hybernie, dum ipse Rex ageret in humanis, nostro apostolatui intimante quod ecclesie in partibus ejusdem Hybernie constitute ac presertim cathedrales et etiam Metropolitana predite dignitate adeo erant in facultatibus et redditibus tenues et exiles quod propter tenuitatem ecclesiasticorum proventuum vilescebat in eis Pontificalis auctoritas. nec debita quam oportebat reverentia exhibebatur eisdem; ipsarum quoque presules ad tenendum statum debitum et familiam opportunam sufficientes redditus non habentes in suorum defensione jurium reddebantur plurimum impotentes; Nobisque supplicante ut tam ex his quam aliis causis tunc expressis Archiepiscopali ecclesie Tuamen. que licet foret Metropolitana predita dignitate redditus tamen et proventus illius erant valde tenues et exiles; ita quod ex eis Archiepiscopus Tuamen. qui existerat pro tempore non poterat prout nobis tunc expositum extitit juxta Archiepiscopalis status decentiam commode sustentari, Enachdunen. sibi vicinam et Akaden. ac Duacen. ecclesias Cathedrales, quarum singularum singulariter redditus et proventus adeo erant sicut etiam nobis tunc expositum extitit tenues ac exiles quod earum Presules singulariter singuli ex eis nequibant congruam sustentationem habere, unire et connectere dignaremur. Nos ex hujusmodi causis que rationabiles prima facie videbantur easdem Enachdunen. et Akaden. ac Duacen ecclesias eidem ecclesie Tuamen duximus uniendas. Nuper autem Venerabilis frater noster Thomas Episcopus Enachdunen. coram nobis et fratribus nostris in Consistorio proposuit quod ipse unionis hujusmodi pretextu per Venerabilem fratrem nostrum Malachiam Archiepiscopum Tuamen. Episcopatu suo Enachdunen. extitit spoliatus, et dicta unio de dicta Ecclesia Enachdunen, ut prefertur, facta a nobis fuerat per surreptionem obtenta, pro eo quod eadem ecclesia Enachdunen per se in suis facultatibus existerat sufficiens et existit. Quare nobis idem Episcopus humiliter supplicavit, ut sibi et dicte ecclesie Enachdunen. super hoc providere de opportuno remedio dignaremur. Nos igitur volentes de premissis

et eorum circumstantiis plenius informari, gerentes quoque de vestre circumspectionis industria fiduciam in Domino specialem, discretioni vestre per apostolica scripta committimus et mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum in locis de quibus expedire videritis de valore annuo fructuum reddituum proventuum jurium et obventionum universorum Tuamen, Enachdunen, Akaden, et Duacen. ecclesiarum prefatarum et de ipsarum omnium inter sese distantia, et an expediat unionem remanere predictam necnon de aliis in hiis et circa ea circumstantiis universis informationem plenariam auctoritate presentium recipere procuretis. Testes autem qui fuerint nominati si se gratia odio vel timore subtraxerint per censuram ecclesiasticam appellatione remota cogatis veritati testimonium perhibere; non obstante indulgentia qua, fili Gardiane, ordini tuo a sede apostolica dicitur esse concessum quod fratres ejusdem ordinis non tenentur se intromittere de quibuscumque negotiis que eis per ipsius Sedis litteras committuntur nisi in eis de concessione hujusmodi plena et expressa mentio habeatur. Quidquid autem per informationem hujusmodi vos reperire contigerit de premissis clare, particulariter et distincte nobis sub sigillis vestris per vestras litteras harum serie continentes fideliter quamtocius referatis, ut cum exinde fuerimus informati providere super predictis Deo auctore salubriter ac utilius valeamus.

Dat. Avinioni, II. Julii Pontificatus nostri Anno Quartodecimo.

VII.

(f. 131.)

Pateat universis presentes litteras ¹ inspecturis quod ego Andreas Sapiti procurator Reverendi Patris domini Malachie Dei gratia Archiepiscopi Tuamen. considerans et attendens quod Venerabilis et religiosus v'r frater Walterius Okelly Ordinis fratrum Minorum de Conventu de Clar, Enagdunen. Dioecesis, electus in Episcopum ejusdem ecclesie Enagdunen. visa unione facta per Sanctissimum Dominum nostrum Dominum Johannem divina providentia sacrosancte Romane ac universalis ecclesie Summum Pontificem de dicta Enagdunen. ecclesia ad ecclesiam Tuamen. et quod ipse sponte et

¹ 1332.

libere voluit se ponere extra litigia et altercationes ne utraque pars de jure vel de facto gravaretur laboribus et expensis, concessi dicto fratri Walterio pure et sponte et libere per recompensationem laborum et expensarum quos et quas substituit et fecit veniendo ad Curiam Romanam, quod dictus Dominus Archiepiscopus Tuamen. dabit et concedet eidem quartam fructuum ecclesie de Clar spectantem ad ipsum Dominum Archiepiscopum vel saltem quinque Marcharum sterlingarum omnibus temporibus vite dicti fratris Walteri de eadem quarta donec dictus frater Walterus fuerit promotus in Episcopum alicujus ecclesie seu provincie vel alterius. Et hec promitto et promisi eidem fratri Waltero bona fide sine fraude pro supradicto Domino Archiepiscopo ad omnem posse meum, ut supradictum est. In quorum omnium testimonium has presentes litteras feci fieri, et eas tibi dedi sigilli mei appentione munitas, sub die Mercurii ante festum Natalis Domini Anno Domini Millesimo CCC XXXII.

VIII.

(f. 127.)

Dilecto filio Itherio de Concoreto Canonico Saresbirien. in partibus Anglie Apostolice Sedis nuntio Salutem etc.¹

Nuper pro parte Venerabilis fratris nostri Johannis Archiepiscopi Cassellen. fuit in Consistorio propositum coram nobis quod bo. me. Stephanus Archiepiscopus Cassellen. predecessor ejus, tempore quo per felicitis recordationis Nicolaum papam IIII predecessorem nostrum promotus fuit ad Cassellen. ecclesiam tunc vacantem juxta morem et consuetudinem prelatorum qui per sedem promoventur eandem laudabiliter observatam, sponte promisit pro communi servitio tam Camere Apostolice quam Collegio fratrum nostrorum sancte Romane Ecclesie Cardinalium quamdam subventionem pecunariam, videlicet septingentas et viginti octo Marchas Sterlingorum, Marcha pro V florenis auri secundum morem Romane curie computata, licet omnis redditus et proventus ejusdem ecclesie vix tunc ad trecentas et quinquaginta Marchas ejusdem monete ascenderent annuatim, quo quidem Stephano, nulla prorsus per eum dum vixit facta solutione de subventionem predicta, nature debitum persolvente, bone memorie

¹ 1330, Papal Registers, Id. Maii.

Mauritius, ac subsequenter dicto Mauritio decedente, Guillelmus Archiepiscopi Cassellen per sedem eandem successive promoti ad regimen ecclesie memorate non solum pro se ipsis, videlicet eorum quilibet pro suo communi servitio, summam septuagintarum (*sic*) et viginti octo Marcharum dicte Monete, quin immo Mauritius per Stephanum et Guillelmus prefati per Stephanum et Mauritium prefatos omnes summas premissas et non solutas recognoverunt, et se ad solutionem earum etiam obligarunt, quas quidem summas dicti tres Archiepiscopi jam defuncti sicut asseritur propter ejusdem ecclesie inopiam minime persolverunt, ac demum eodem Johanne tunc Archiepiscopo a regimine Minden. ecclesie cui tunc preerat absoluto et ad eandem Cassellen. ecclesiam ultimo tunc vacantem apostolica auctoritate translato, procuratores ipsius ad Sedem Apostolicam destinati tam pro ipsius Johannis communi servitio quam pro dictis summis restantibus ad solvendum pro dictis Mauritio et Guillelmo predecessoribus suis ad solvendum septem milia et octingentos florenos auri et ultra procuratorio nomine ejusdem Johannis Archiepiscopi se Camere nostre et dicto Collegio Cardinalium obligaverunt que quidem onera debitorum et exiguitatem et tenuitatem reddituum ejusdem ecclesie Cassellen que vix ut asseritur ad ducentas et quinquaginta marchas modernis temporibus annuatim ascendunt, Idem Johannes Archiepiscopus in considerationem deducens volensque propterea saluti proprie et indemnitati ejusdem ecclesie providere nobis humiliter supplicavit ut super premissis tam sibi quam eidem ecclesie consulere paterna diligentia dignaremur. Nos igitur tam sibi quam eidem ecclesie paterno super hiis compatientes affectu ac volentes propterea de valore ejusdem Cassellen. ecclesie certius informari; Cum licet in dicta Curia nonnullos testes de mandato nostro examinati fuerint super valore predicto, quia tamen per depositiones eorum plena informatio haberi non potuit de premissis ejusdem Johannis supplicationibus, inclinati discretioni tue de cujus diligentia et fidelitate plenam in Domino fiduciam gerimus, tenore presentium committimus et mandamus quatenus receptis presentibus per te seu alium seu alios super universo valore omnium fructuum, reddituum, proventuum, obventionum et emolumentorum unius anni communis ad Cassellen. Archiepiscopum seu mensam ipsius nunc pertinentium et qui ad dictos predecessores et eorum quemlibet et cujuslibet ipsorum tempore poterant pertinere ubicumque et in quibuscumque consistant vel consisterent, nullis deductis expensis per testes ydoneos vel alias sive in Anglia sive in Hibernia ubi Archiepiscopatus ipse consistit et alibi ubi expediens fore tibi videbitur auctoritate nostra inquiras plenarie veritatem attestaciones omnium

testium productorum quos super predictis per te vel alium seu alios examinari contigerit sub tuo inclusas sigillo destinare. Et quicumque super hiis feceris, nobis per fidelem nuncium et litteras tuas quamtocius comode poteris significare procures. Volumus autem quod infra annum ad tardius a die receptionis presentium in antea computandum legitimo impedimento cessante inquisitionem hujusmodi ac prefatum negotium plene nobis remittas instructam, ut per inspectionem inquisitionis prefate eisdem ecclesie et Archiepiscopo super hiis providere possimus prout viderimus expedire.

Dat. Avinione Non. Maij Anno Tertidecimo.

VIII.

(f. 140.)

IN HYBERNIA

Archiepiscopus Armachie vel Armacanus totius Ybernie primas hos habet Suffraganeos : Connerinen. Dunen. Lugudunen vel Clocoren. Mindensen. Connaren. Ardachaden. Rathobernen vel Rathbocen. Rathlugunen vel Eghonen. Damligiaren. Darachensem.

Archiepiscopus Dublinen hos habet suffraganeos : Glendacen. Fernen. Ossoren de Camic. Leglenen de Glen. Kilderen vel Caldaren.

Archiepiscopus Casselen hos habet Suffraganeos : Leonien. Lumuricen vel Limirich. Finabaren. De Insula Gathai. de Collumabrath. Jnulicen vel Jnlacen. Rosien. Watraforden. Lismoren. Clonen vel Cluanen. Corcajen. Atferden Artferden.

Archiepiscopus Tuamen hos habet suffraganeos : Duacen de Kalmach duachde Mageo. Enachdunen. de Cellario. de Roscomon. Clonferten vel Culuanferren. Achaden. Alathden de Kilalech. Conairen vel Conairi. Elfinen vel Elfina. de Celemunduach.

IX

(f. 69.)

Dilecto filio *Roberto de Bremegan*, clerico Tuamen Diocesis.¹
Apostolice sedis copiosa benignitas erga personas scientia litterarum

¹ Papal Registers, Vol. LXXVII. f. 245 (Kal Sept. 1324).

imbutas, honestate morum et vite aliarumque virtutum titulis in-segnitas, libenter gratiarum suarum dona multiplicat, jurisque mitigando rigorem, dispensationum suarum fomentum tribuit ut e virtute proficientibus in virtutes alii eorum exemplo laudabili per virtuosorum studiorum grata exercitia ad bene merendum fortius animentur. Sane petitio dilecti filii Eademundi Comitis Cantie, germani carissimi in Christo filii nostri Eduwardi Regis Anglie Illustris, pro te nobis exhibita, continebat quod dudum super defectu natalium quem pateris de soluto genitus et soluta, ut eo non obstante posses ad omnes ordines promoveri et ecclesiasticum beneficium obtinere etiam si curam animarum haberet si tibi alias canonice conferretur, tecum extitit per sedem apostolicam dispensatum, quodque pretextu dispensationis hujusmodi quoddam ecclesiasticum beneficium fuisti postmodum assecutus. Quare idem Comes attente considerans quod tu propter litterarum scientiam, morum honestatem et vite aliaque multiplicia virtutum dona quibus te insignitum asserit proficiendo continue de virtutibus in virtutes in ecclesia Dei multum proficere poteris in futurum, nobis humiliter supplicavit ut personam tuam uberioris dispensationis prosequi beneficio dignaremur; Nos igitur predictorum meritorum tuorum intuitu, te volentes in hac parte gratia prosequi ampliori ejusdem Comitis devotis supplicationibus inclinati, tecum quod ad quodcumque beneficium ecclesiasticum et quamlibet aliam ecclesiasticam dignitatem etiam si Episcopalis et in Ibernica partibus constituta existat, si te ad illud vel illam canonice eligi contingat, licite promoveri valeas et assumi, defectu predicto et Lateranen. Concilii ac fe. re. Bonifacii pape VIII et aliorum quorumcumque predecessorum nostrorum Romanorum Pontificum constitutionibus in contrarium editis nequaquam obstantibus, auctoritate apostolica de speciali gratia dispensamus. Nulli ergo etc.

Dat. etc.

X.

(f. 98.)

Dilectis filiis nobili viro Johanni de Bremeghim comiti de Loueth et dilecte in Christo filie nobili mulieri Aveline filie Ricardi de Burgo comitis Ultonie et D. Connachie uxori eius:¹ Romani pontificis

¹ Papal Register, Vol. LXXI. f. 86 (Kal. Oct. 1320).

precellens majestas concessa sibi desuper utitur potestate prout personarum, locorum et temporum conditione pensata, id in Deo conspicit salubriter expedire. Sane petitio tua, fili Johannes, nobis exhibita continebat quod dilectus filius nobilis vir Riccardus de Burgo comes Ultonie, et D. Connachie, pro Mathilda filia sua, sorore tua, filia Avelina, sex annos vel parum plus et quondam Petrus de Bremeghim pater tuus, Johannes predictæ, pro te nonum etatis tue annum tunc habentibus, pro bono pacis et statu ac tranquillitate totius terre Ybernie in posterum confirmandis, quatenus potuerunt et fuit in eis, per verba de presenti, vestro nomine primo, et subsequenter vos de mandato ipsorum in etate huiusmodi existentes, in facie ecclesie per verba similia matrimonium contraxistis et statim voluntarie dicta Mathilda traducta ad domum Petri prefati stetit ibidem per tres annos et ultra in quibus frequenter tu, Johannes, et Mathilda prædicti, vos amplectabimini, osculabimini et famulabimini ad invicem, et quinque diebus estivis simul dormiebatis occasione contractus huiusmodi matrimonii nulla tamen inter vos carnali copula subsecuta, deinde vero dicta Mathilda de sua et predictorum parentum voluntate, honesta ex causa, ad domum primi nutritoris sui, videlicet Willelmi de Mandevile accessit, te ac ipsa dictisque parentibus vestris usque ad adultam etatem tui, domine Johannes, ac Mathilde prefate, et aliquantulum ultra continue remanentibus in voluntate perficiendi matrimonium supradictum, tuque prefate Mathilde quendam librum dedisti teque ac ipsa factis adultis, tandem aliquandiu post tuam et ipsius Mathilde adolescentiam dilectus filius nobilis vir Guilbertus comes Gloverne volens uni de filiabus predicti Ricardi matrimonialiter jungi, missis nunciis eandem Mathildam ut pulcriorem elegit et eam in uxorem recepit atque traduxit eam carnaliter cognoscendo, solemnizando itaque huiusmodi matrimonium inter comitem Gloverne ac Mathildem prefatos: tu, sepe dictæ Johannes, de mandato dictorum Ricardi et Petri, te, Avelina predicta, ipsius Mathildis, ut prefertur, germanam, in uxorem duxisti et per 13 annos et ultra insimul permanentes multos liberos invicem procreastis. Quare tu idem Johannes nobis humiliter supplicasti ut cum sis hinc inde de nobilioribus, maioribus et potentioribus totius terre Ybernie, ex separatione vestra si fieret, status turbaretur ipsius, guerre insurgerentur dampnabiles, et innumerabiles dampnationes fierent, et committerentur homicidia infinita, totaque terra periclitaretur predicta vel, quod absit, per inimicos carissimi in Christo filii nostri Eduardi regis Anglie illustris occuparetur in brevi, providere super hoc nobis de oportune dispensationis remedio dignaremur; nos igitur qui super cetera que anhelantur appetimus illud potissime affectamus

ut inter Christifideles a quorum quiete dependet tranquillitas aliorum, vigeat unio caritatis, et dilectionis fervor iugiter invalescat, dicte terre statui providere, guerris, dampnationibus et homicidiis eisdem occurrere presertim in dicte prolis favorem salubriter cupientes, vobiscum ut impedimento iusticie publice honestatis quos ex prefato matrimonio inter te memorate Johannes et supradictam Mathildam ut prefertur contracto provenit, non obstante in eodem vestro matrimonio remanere licite valeatis auctoritate apostolica de specialis dono gratie dispensamus, prolem ipsam susceptam et suscipiendam ex huiusmodi vestro matrimonio legitimam nunciantes. Nulli ergo etc.

XI.

(f. 154.)

Benedictus Episcopus servus Servorum Dei Carissimo in Christo filio Edwardo Regi Anglie Illustri salutem et apostolicam benedictionem.¹

Regie tue devotionis sinceritas, quam ad nos et apostolicam Sedem gerere nosceris, promeretur ut petitionibus tuis in hiis que tibi et Regno tuo possint reddi proficua, quantum cum Deo possumus, annuamus. Hinc est quod nos tuis supplicationibus inclinati ut cum Alexandro archiepiscopo Dublinen. quem venerabilem fratrem appellare non possumus, pro eo quod est excommunicationum sententiis innodatus, possis usque ad tres menses pro tuis et Regni tui negotiis consilia tua communicare, ac super hiis cum dicto Archiepiscopo loquendo participare sine conscientie scrupulo, cum ejus sicut asseris consilium tibi sit plurimum oportunum, ita tamen quod in divinis et aliis que hujusmodi consilia non contingant, pro eo maxime quod dictus Archiepiscopus animo obstinato per multos annos substituit sententias supradictas, nullatenus participes cum eodem, Excellentie tue auctoritate apostolica tenore presentium indulgemus, Nulli ergo omnino homini liceat hanc paginam nostre concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem Omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Avinioni secundo Nonas Decembris Pontificatus nostri anno secundo.²

¹ Theiner, p. 272.

² 1336.

XII.

(f. 172.)

Supplicatio pro D. Thoma qui electus fuerat in episcopum Clonen. pro reservatione aliarum fienda.

Sanctissime Pater. Vacavit episcopatus Clonen in Hybernia qui est in provincia Cassellen. per mortem sui Episcopi, et Capitulum elegit concorditer Thomam Mackarwyll dicte ecclesie canonicum et omnium ecclesiarum dicte provincie propter probitatis merita qui ad prosequendum jus suum venit ad curiam personaliter non absque magnis laboribus et expensis. Et invenit per Sanctitatem Vestram provisum esse dicte ecclesie de quodam alio in episcopum. Quare Pater Sanctissime si placet ne dictus Thomas in futurum remaneat improvisus quia electus fuerat concorditer, dignemini reservare dictas ecclesias Cassellen. Clonen. Ossorien. Miden. Tuamen. ac Lymiricen. et alias de dicta provinica Cassellen. in quibus est canonicus ita quod de aliqua illarum vacatura Sanctitas vestra possit Thome predicto providere de speciali gratia si Vestre placuerit Sanctitati.

Item supplicat quod transeat sine alia lectione.

XIII.

(f. 173.)

Supplicatio facta pro magistro Johanne OKannyn de Hybernia medico qui est in monte phesulan.

Significat S.V. devotus servus vester Andreas Sapiti quod discretus vir magister Johannes de kylloylac OKannin de Hybernia Medicus, Miden. Dioecesis, in Medicina bacalarius nullum beneficium Ecclesiasticum obtinens, ad Curiam Sanctitatis vestre accessit et in ea longam moram traxit, sub spe aliquod beneficium a Sanctitate Vestra impetrandi. Quare supplicat quatenus eidem magistro Johanni de beneficio ecclesiastico curato vacante vel vacaturo, spectante ad collationem, provisionem seu quamvis aliam dispositionem Episcopi Miden. in Hybernia, de qua idem Magister Johannes oriundus extitit, cujus fructus, redditus et proventus librarum viginti Sterlingorum secundum taxationem Decime valorem annum non excedant, cum acceptatione, reservatione, inhibitione, decreto et clausula anteferri,

et cum omnibus non obstantibus et clausulis oportunis de speciali gratia intuitu solite pietatis dignemini providere.

Item supplicat quod transeat sine alia lectione.

XIV.

(f. 184.)

Supplicatio Domini Regis pro Magistro Gregorio de Hadersete.

Supplicat S. V. devotus filius vester Edwardus Rex Anglie quatenus sibi in persona clerici sui karissimi Gregorii de Hadersete in artibus Magistri, Juris Civilis bacalarii, specialem gratiam facientes providere sibi dignemini de canonicatu et prebenda Ecclesie Dublinen. in Hybernia vacantibus vel vacaturis cum acceptance, reservatione, inhibitione, decreto et clausula anteferri, non obstante quod Parrochiale Ecclesiam de Northon, Noricen. Dioecis. ac Canonicatum sub expectatione prebende in Ecclesia Lyncolinen. noscitur obtinere, seu quod beneficium Ecclesiasticum cum cura vel sine cura ad collationem etc. Episcopi Elien. noscitur expectare et cum omnibus aliis non obstantibus clausulis oportunis et executoribus.

Et quod transeat sine alia lectione.¹

¹ See Calendar of Papal Registers, Vol. II. p. 404 for provision conferring a Canonry of Lincoln on the same Master Gregory (1333).

MISCELLANEA VATICANO-HIBERNICA

BRIEF CALENDAR

YEAR	PAGES
1641. When the Irish saw that the Parliament, which had become more and more powerful since its triumph over the King in the case of Stafford, was determined to exterminate Catholicism in Ireland, they organised themselves under O'Neill, Maguire and MacMahon, to defend themselves and their religion. A simultaneous rising was arranged : and Dublin was to be attacked for the sake of the military stores which it contained and which the Irish needed badly. But the plan was betrayed to the Lords Justices, and Maguire and MacMahon were arrested. The rising took place throughout the country, however, and many English strongholds were taken. The Irish forces were badly armed and soon the Protestants began to make headway in the guerilla warfare which was being waged. The Anglo-Irish Catholics soon saw how they would be treated if the English forces prevailed, and at Kilkenny, in April, 1642, allied themselves with the Irish in a Confederation.	97-99
1642. A General Assembly was held in May, 1642, when a constitution was drawn up. There were Committees for the provinces, and a Supreme Council to direct the affairs of the whole kingdom. The army was placed under O'Neill, Barry, Preston, and De Burgo, and arrangements were made to procure ships to raise the English blockade.	100-101
About the same time Parliament passed an Act confiscating all Catholic property in Ireland, and the country was parcelled out to those willing to fight the Irish. In November the General Assembly met again to consider the raising of money and supplies, of which the need was pressing.	102
1643. In the beginning of 1643 Ormond was defeated and driven back to Dublin in an attempt to take Ross. After this the King sent Lord Taaffe to Ormond to act as an intermediary between him and the Irish, to arrange peace or at least a cessation of arms. In June the General Assembly set on foot negotiations with Ormond, and in September an armistice for one year was arranged, despite the advice and exhortations of Fr. Scarampi, who had arrived early in August.	103-104
„ The Confederates sent large sums of money to the King, and made no conditions about religious toleration. Scarampi was active during the year in reorganising Catholic worship, and	

seeing to the providing of arms and supplies in preparation for the expiration of the armistice. An expedition against the Scots in Ulster, though successful at first, failed for want of supplies. Dr. O'Dwyer was sent to Rome and to the Catholic princes to solicit help. Meanwhile the Confederation had sent Commissioners to England to treat of peace, but they returned without success. . . . 105-106

- 1643 Towards the end of the year, no aid having come from abroad, the General Assembly, much against the advice of Invernizi, who saw that Ormond merely wanted time to prepare his forces, extended the armistice for three months. Commissioners were appointed to go to Dublin for peace negotiations. Scarampi, having secured a promise from the Confederates that peace would not be concluded until help was either given or refused, sent Invernizi to Rome for help. Before he went, Inchiquin, Viscount Broghill and the Earl of Thomond went over to the Parliament. Before he left, he heard from Scarampi that the Commissioners had returned without making peace, but only temporarily. . . . 107-109

Of the eleven counties of Ulster, the Catholics hold Armagh, Fermanagh, Cavan, and Monaghan; of the seven counties of Munster they hold all except the fort of Bunratty in Clare, held by the Earl of Thomond, and Cork and some of Waterford, held by the Parliament: of the nine counties of Leinster, all except Dublin, half Carlow, half Kildare, half Meath, and the fort of Duncannon. They hold all the six counties of Connaught except half Roscommon and Leitrim. They hold all the cities and good harbours except Dublin, Drogheda, and Carrickfergus, which is the Scottish stronghold in Ulster. The Catholics formerly had about 18,000 men and the combined Scots, Parliamentarians and Royalists 20,000; but the Catholics could raise a far larger army if they only had supplies and arms . . . 110-111

Political constitution from time of Henry II to 1642. Henry II, by misrepresentations and importunity, had the Lordship of Ireland granted to him by Adrian IV. The country was governed by the Lord Deputy, Lord Chancellor, Lord Treasurer, and a Parliament free and independent of the English Parliament. . . . 112-113

Beginning with the secession of Henry VIII, and down to Elizabeth's time, the power of the Parliament was gradually lessened, and finally Catholicism and the Catholics proscribed by statute of Praemunire, and the King declared supreme in Church as well as State. Laws passed in England were quite unlawfully enforced in Ireland. This state of things lasted until the Confederation was established. It was now organised as the Kingdom was before Henry VIII, except that there were Committees for each province, and a Supreme Council as the standing executive and deliberative authority. The Parliament was called the General Assembly. All the usual offices were established. A printing press was set up at Waterford. . . . 114-115

Ireland has four Archbishoprics and 25 Bishoprics. Particulars of the sees are given—which occupied and which vacant—indicating those held by the Catholics. . . . 116-117

The Primacy belongs to Armagh. Synods meet for the usual purposes, and refer to Rome matters which they cannot amicably arrange. At present the Supreme Council tries cases ecclesiastical as well as civil, but only because that is found more convenient, and without prejudice to the rights of the Holy See. When the Confederation was formed the Bishops devoted three-fourths of the ecclesiastical revenues to the purposes of the war. A nation so generous and so Catholic should be helped by all Catholics. . 118-120

The regular clergy were nearly exterminated under Edward VI and Elizabeth, and their goods were confiscated and given to various people. This property, to avoid trouble, was alienated during the reign of Mary, and the possessors confirmed in their title to the goods.

There are in Ireland about 1,000 Franciscans, 60 Cistercians, 50 Jesuits, who have schools, and some other religious orders. There are some convents of Poor Clares, with about 100 nuns. . 121-124

The two Protestant parties in England are destroying one another: the Scots cannot give very much aid against Ireland, as the Ulster Irish are quite able for them. The Catholics perhaps will, with the help of Spain and France, yet be supreme in England. . . . 125

In Ireland, the Royalists will not unite with the forces of the Parliament, but will rather help the Irish to destroy these: and neither of them alone can conquer the Catholics; so that there is no danger of the faith in Ireland if help comes in time. The neutral Catholics will join their co-religionists if help comes. If Ireland is a free Catholic State, it will be a centre from which the faith will spread over Northern Europe: if Ireland is not helped, there will be no obstacle any more to the spread of heresy in these regions 126

If help is not given, Catholics in all countries will lose heart when they see that the Holy See cannot be depended on for aid: and the united forces of the heretics will become so powerful that it will be impossible to conquer or withstand them 128

AVIGNON LETTERS

1330(?). From the Justiciary and Council in Ireland, per William of Nottingham, Precentor of the Cathedral of Dublin. Of late, in spite of the efforts of the King to promote the faith in Ireland, in accordance with the Bull of Adrian IV, heresy has become rampant among the natives. They commit every sort of crime, hold every heresy, say that the King got the Lordship of Ireland through misrepresentations and false Bulls, pay attention to no law civil or ecclesiastical, hold it right to kill and rob any Englishman at sight, and will not be warned even by the

example made of Adam duff O Tohill. We therefore petition the Holy See to publish a crusade, with the usual spiritual advantages and favours, against these malefactors. . . . 129-131

- c. 1325. Memorandum on the state of Ireland, 1325. The Irish hold the King to be an usurper in Ireland. The Pope should command the bishops to preach loyalty to the King. Petition granted in substance.

The Irish bishops near or among the English incite their people to war against the English. Remedy—to reduce the number of Bishoprics (44) by 15, by joining smaller Sees to neighbouring ones, in most of which the King has a city.

Reply—let it be done if the prelates themselves wish it. The Cathedral churches will retain their dignity, but the chapters of the united Sees will vote together at elections.

Englishmen are not admitted into Irish monasteries, while the Irish are admitted to those governed by Englishmen. Reply—Each nation is to admit those of the other into all monasteries. . . . 132-133

1325. Petition to the Pope from the King. Philip de Slane, Bishop of Cork, has been sent to Rome by the King and brought back letters asking for information on the state of Ireland. He suggests that all who oppose the King be excommunicated; that the smaller Irish Bishoprics be joined to the neighbouring larger ones; that the Irish monasteries be compelled to admit Englishmen. The Bishop of Cork carries these suggestions to Rome. . . . 135

1326. Bull of the Pope. Acting on the King's suggestion, he unites the Diocese of Cloyne to that of Cork. The union is to take place on the death or departure of either of the bishops; the survivor to be bishop of both Sees. Both Sees to remain, but one election for both, by the chapters united for the purpose, and one nomination to both Sees. All this without prejudice to the rights of the Archbishop of Cashel, as Metropolitan 136-137

1327. Papal Bull, on the suggestion of the King, joining Enaghdone, Ardagh, and Kilmacduach to the Archdiocese of Tuam, on the death or departure of the bishops of these Sees. The chapters to unite for elections to the Archbishopric. . . . 138

1330. Transcript of a Bull (June, 1330) appointing the Bishop of Killaloe, and others, commissioners to inquire into the action of the Archbishop of Tuam, who it is alleged, wrongfully deprived Thomas, Bishop of Enaghdone, of his bishopric, by misrepresenting the diocese as too poor to support a bishop. They are to report on the revenues of Tuam, Achonry, Kilmacduagh and Enaghdone, their distance from one another, and whether the union between them should be maintained, and any circumstances necessary to be related. . . . 140-141

1332. Letter of the Procurator of the Archbishop of Tuam (1332) granting, out of his mere benevolence, a pension to Walter O Kelly, Bishop of Enaghdone, who withdrew from all litigation on the question of the union of that diocese with the Archdiocese of Tuam. 142
1330. Letter of the Pope (1330) to Itherius de Concretoo, Nuncio in England, bidding him enquire into the revenues of the Archbishop of Cashel, who states that the taxes and arrears due from him to the Curia are more than he can pay. 143
- (?) A list of the Archbishops and bishops of Ireland. Armagh has 10 suffragans, Dublin 5, Cashel 12, Tuam 9. 145
1324. Dispensation granted to Robert de Bremegen, cleric of Tuam, super defectu natalitium, to hold any benefice, even a bishopric, in Ireland. 146
1320. Dispensation granted to John de Bremeghim, Count of Louth, and Mathilda his wife, daughter of Richard De Burgo, super matrimonio rato et non consummato. They were married in childhood, divorced, and entered into second marriages. In order to avoid the strife which would arise if these marriages were to be broken up, the matrimonium ratum non consummatum is dissolved, and the children of the second marriages legitimatised. 146-147
1336. Permission granted for three months, to the King of England, to communicate with the Archbishop of Dublin, for many years excommunicated, but not in divinis and only on business of national importance. 148
- 1336(?). Petition of Thomas MacKarwyll, Canon of Cloyne, who was unanimously elected to the See of Cloyne, but found on coming to Rome that the Pope had appointed another to the See. He asks that the Holy See reserve for him some Munster bishopric, so as not to leave him unprovided for. 149
- (?) Petition of John O Kannin, Bachelor of Medicine, for a benefice in his native diocese of Meath. 149
- (?) Petition of the King that Master Gregory de Hadersete be allowed to hold a prebendry of Dublin in addition to his English benefices. 149